

W numerze m.in.:

- *Tradycyjne i elektroniczne źródła informacji w służbie społecznościom lokalnym i ponadlokalnym*
- *Bibliotekarz w nowoczesnej bibliotece*
- *W kręgu literatury. Nasi goście: Julia Hartwig, Grzegorz Kasdepke, Katarzyna Grochola*
- *Władysław Początek - artysta plastyk (1910-1988)*
- *Inauguracja pomaturalnego zaocznego studium bibliotekarskiego przy WBP w Opolu*

Pomagamy sobie w pracy

opolski kwartalnik
informacyjno-metodyczny

3-4/2003

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. Emanuela Smółki
w Opolu

POMAGAMY SOBIE W PRACY
Opolski kwartalnik informacyjno-metodyczny

Rocznik XLVIII

Nr 3-4

Opole 2003

Zespół redakcyjny:

Małgorzata Bartoszevska
Alicja Bujak
Joanna Czarkowska-Pasierbińska
Hanna Jamry
Violetta Łabędzka
Piotr Polus
Anna Śliwińska

ISSN 1427-8936

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smolki
45-081 Opole, ul. Piastowska 18 - 20
Tel.red. 453-64-74
e-mail: wbp-opole@wbp.opole.pl

Pracownia Małej Poligrafii WBP w Opolu
Nakład 170 egz.

Spis treści

Anna Śliwińska

Tradycyjne i elektroniczne źródła informacji w służbie społecznościom lokalnym i ponadlokalnym (z doświadczeń WBP w Opolu) 5

Aleksandra Paniewska

W kręgu literatury. Nasi goście
– Julia Hartwig, Grzegorz Kasdepke, Katarzyna Grochola 17

Regina Kapalka

Władysław Początek (1910-1988) 25

Kazimierz Jakubowski

Jubileuszowe spotkanie 34

Aleksandra Paniewska

Warto poszukać w Internecie 38

Janina Kościów

Zbigniew Herbert w Nysie (wspomnienie) 41

NOWOŚCI WYDAWNICZE WBP

Przewodnik po mieście Opolu 45

Zbyszko Bednorz „Na Chabrach przy pół czarnej” 46

Bibliografia powiatu opolskiego 46

WIEŚCI Z BIBLIOTEK

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu 47

Biblioteka Publiczna w Namysłowie 50

**CENTRUM EDUKACJI BIBLIOTEKARSKIEJ
I DOKUMENTACYJNEJ w Warszawie filia w Opolu**

Inauguracja pomaturalnego zaocznego studium
bibliotekarskiego przy WBP w Opolu **54**

Wanda Matwiejczuk

Bibliotekarz w nowoczesnej bibliotece **57**

PRZEPISY PRAWNE

Wnoszenie opłat za usługi reprograficzne
od firm kserograficznych **65**

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ **68**

NOWOŚCI O ŚLĄSKU OPOLSKIM **77**

oprac. *Hanna Jamry*

WKŁADKI

Adresy bibliotek publicznych województwa opolskiego
oprac. *Alicja Bujak*

Słownik komputerowy dla bibliotekarzy
oprac. *Aleksandra Paniewska*

Kornel Makuszyński – zabawy literackie
oprac. *Violetta Łabędzka*

Anna Śliwińska

Dział Informacyjno-Bibliograficzny WBP w Opolu

*Tradycyjne i elektroniczne źródła informacji
w służbie społecznościom lokalnym i ponadlokalnym
(z doświadczeń Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu) **

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu, wiodąca na Opolszczyźnie biblioteka uniwersalna, pełniąca też funkcję centralnej biblioteki regionalnej województwa, wychodzi naprzeciw zmieniającym się potrzebom kształcącego i doszkalcającego się społeczeństwa nie tylko jako wypożyczalnia i czytelnia, ale przede wszystkim jako ośrodek informacji ogólnej i regionalnej. Na rzecz potrzeb informacyjnych użytkowników pracuje cała biblioteka, wszystkie jej działy w zakresie swych kompetencji. Koordynatorem tej działalności jest powstały w 1960 roku Dział Informacyjno-Bibliograficzny, którego zakres usług jest wieloaspektowy, a realizowane podstawowe funkcje przebiegają dwukierunkowo:

– w ramach Informatorium prowadzona jest obsługa informacyjna użytkowników indywidualnych i zbiorowych w zakresie uniwersalnym;

– jako ośrodek wiedzy i informacji o regionie tworzy warsztat informacyjny, dokumentując i opracowując bibliograficznie i faktograficznie wszystkie aspekty życia regionu opolskiego.

W nowych uwarunkowaniach lat 90. liczne zmiany funkcjonalno-organizacyjne w WBP, wynikające m.in. z podziału i wyłączenia Miejskiej Biblioteki Publicznej, nowej struktury organizacyjnej, rozwoju komputeryzacji, dramatu powodzi i jej skutków miały

** Referat został wygłoszony w trakcie seminarium „Zasoby informacyjne biblioteki bliżej czytelnika” zorganizowanego przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Opolskiego 24.09.2003 r.*

niebagatelny wpływ na prowadzone dotąd usługi, formy i metody pracy w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym.

Głównymi inspiratorami zasadniczych zmian wizerunku działalności informacyjnej byli przede wszystkim użytkownicy, których liczba od początku lat 90. sukcesywnie rosła. Obserwowaliśmy bardzo wyraźne przeobrażenia obrazu typowego użytkownika informacji biblioteki publicznej, jego potrzeb i oczekiwań. Z usług informacyjnych obok ludzi młodych, uczących się i studiujących, którzy i dzisiaj stanowią grupę nie tylko najliczniejszą, ale też najdynamiczniej rozwijającą się, użytkownikami oczekującymi kompletnej porady stały się osoby prowadzące działalność gospodarczą, hurtownicy, akwizytorzy, także prawnicy, ekonomiści, coraz liczniej przedstawiciele administracji państwowej i samorządowej, ludzie zmieniający zawody. Duża grupa to nadal pracownicy umysłowi poszukujący nierzadko bardzo specjalistycznych informacji, emeryci oddający się swoim pasjom, dziennikarze, osoby mające problemy natury prawnej, przeszukujące źródła genealogiczne, czy wreszcie amatorzy krzyżówek i teleturniejów. Nową kategorią użytkowników informacji, na których potrzeby uczymy się być otwarci, to osoby niepełnosprawne, często o trudnej i wrażliwej psychice. Dzisiejszy użytkownik biblioteki publicznej coraz częściej traktuje ją nie jako instytucję kultury, ale firmę, od której oczekuje spełnienia określonych usług. Od służb informacyjnych zaś szybkiej i przydatnej mu informacji, za którą często gotowy jest zapłacić.

Warunkiem zaspokojenia nowych potrzeb informacyjnych wszystkich użytkowników biblioteki jest żywo reagujący na zmiany, wiaź modyfikowany i rozbudowywany warsztat informacyjny, złożony ze źródeł i zasobów informacji na nośnikach tradycyjnych i elektronicznych.

Duży wpływ na rozwój warsztatu informacyjnego i wzbogacenie usług informacyjnych miała komputeryzacja, która do Woje-

wódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu wkraczała jednak bardzo powoli. Pierwszy, zakupiony w 1991 roku komputer otrzymał Dział Informacyjno-Bibliograficzny. Unowocześnianie warsztatu informacyjnego rozpoczęto od stopniowego zastępowania kartotek tradycyjnych bazami danych na nośnikach elektronicznych. W pakiecie Mikro CDS/ISIS powstawały wówczas dwie bazy: regionalna baza danych *Opolszczyzna* i *Czasopisma w bibliotekach Opola*. Na jedynym w bibliotece komputerze, pracownicy Działu Informacyjno-Bibliograficznego składali komputerowo pierwszy w tamtym okresie, o czym niewiele osób już dziś pamięta, wydawany co dwa tygodnie *Informator Kulturalny Opola*, sponsorowany przez Urząd Miejski. Wydawaliśmy go przez trzy lata, do 1994 roku.

Dzisiaj uważamy, że ten wstępny okres komputerowej edukacji, w którym nie uniknięto błędów i potknięć był bardzo potrzebny dla oswojenia się z nowymi technologiami i wyrobienia w pracownikach dystansu do nowoczesności.

Przełomowym dla rozwoju komputeryzacji w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej był rok 1996. Została zainstalowana lokalna sieć komputerowa, zakupiono pierwsze moduły systemu informatycznego SOWA. Rozpoczął się czas wprowadzania do bazy komputerowej zbiorów Wypożyczalni Naukowej. Już po roku, dramat powodzi przerwał działalność Biblioteki, zniszczył jej wieloletni dorobek i zahamował na kilka lat, już dość zaawansowane, prace na polu komputeryzacji. Użytkownicy gremialnie odeszli do innych bibliotek w Opolu, pracujących w normalnych warunkach i oferujących stabilne warsztaty informacyjne.

Kiedy po generalnym remoncie, w styczniu 1999 roku otwieraliśmy Bibliotekę, mieszkańcy Opola i województwa otrzymali placówkę nowoczesną, w której zapewniono odpowiednie warunki do pracy dla czytelników i pracowników. Biblioteka została osieciowana, zakupiono nowe komputery i kolejne moduły pro-

gramu SOWA. Szereg zdecydowanych ruchów organizacyjnych, zmieniających drogi książki i drogi informacji o zbiorach, stworzyło lepsze warunki dla świadczenia usług informacyjnych, przy pełnym wykorzystaniu potencjału nowej technologii komputerowej. Obecnie najważniejsze źródło informacji, zbiory WBP liczące ok. 250 tys. jednostek inwentarzowych, w 80 % wprowadzone są do bazy KATALOG (w tym w 100% zbiory trzech oddziałów – Biblioteki Austriackiej, Oddziału Muzycznego i Oddziału Zbiorów Obcojęzycznych). Baza udostępniana jest on-line w sieci lokalnej na 13 stanowiskach usytuowanych w Wypożyczalni, Czytelni i Dziale Informacyjno-Bibliograficznym. Zdajemy sobie sprawę, że ilość stanowisk jest zdecydowanie za mała – wyszukiwanie potrzebnej literatury staje się czasochłonne, a kolejki do komputerów często zniechęcają potencjalnych użytkowników. Tradycyjny katalog systematyczny został zamknięty na 1997 roku, katalog alfabetyczny uzupełniany jest nadal. Od czerwca 2003 roku zbiory WBP widoczne są w Internecie, na stronie domowej www.wbp.opole.pl dzięki wykupionej usłudze w Firmie Sokrates-software w Poznaniu. Obecna prezentacja katalogu w Internecie w formie off-line, dająca możliwość aktualizowania danych nie częściej niż raz w miesiącu, bez możliwości dodatkowych usług (zamawianie, rezerwowanie), jest stanem przejściowym i na pewno nie spełnia oczekiwań użytkowników. Zważywszy jednak na złą kondycję finansową Biblioteki jest to najtańszy sposób wyjścia z informacją o zbiorach poza jej mury.

W niedalekiej przyszłości udostępniemy w Internecie bazę CZASOPISMA WBP. Obecnie czytelnicy korzystają zarówno z katalogu tradycyjnego i komputerowego udostępnianego w sieci lokalnej. W Internecie widzą jedynie alfabetyczny wykaz 386 tytułów czasopism prenumerowanych przez WBP.

Dział Informacyjno-Bibliograficzny pracuje od 1999 roku w diametralnie odmienionych warunkach. Usytuowany w nowoczesnych pomieszczeniach zyskał Informatorium z 24 miejscami czytelnianymi. Użytkownicy mają do dyspozycji 5 stanowisk kompu-

terowych, na których mogą przeszukiwać samodzielnie bazy własne biblioteki oraz pozyskiwane z zewnątrz. Na jednym komputerze jest możliwość korzystania z baz danych na CD-ROM-ach i z Internetu. Ze względu jednak na ograniczenia sprzętowe nie ma możliwości zorganizowania czytelnikom pełnego, swobodnego dostępu do zasobów sieci globalnej. Komputer multimedialny służy również pracownikom Działu Informacyjno-Bibliograficznego do prac edytorskich, obsługi poczty elektronicznej, aktualizowania strony www, prowadzenia Biuletynu Informacji Publicznej, przeglądania ofert księgarskich i wydawniczych przez pracowników Działu Gromadzenia i Opracowania, do demonstrowania wycieczkom i na szkoleniach baz własnych WBP. Stąd dostęp samodzielny do Internetu mają tylko użytkownicy zorientowani w operowaniu komendami wyszukiwawczymi. Najczęściej jednak jest to dostęp z aktywną pomocą bibliotekarza lub wyszukiwanie przez bibliotekarza – jako realizacja zleconej wcześniej kwerendy. Z tych to powodów nie pobieramy od użytkowników żadnych opłat za usługi internetowe.

Na wszystkich 6 stanowiskach pracowniczych zainstalowane są stacje robocze pracujące on-line w sieci lokalnej. Zakupienie w 1999 roku programu SOWA 2, który okazał się niezbędny przy tworzeniu kartotek i redagowaniu zestawień bibliograficznych, pozwoliło zmodernizować dotychczasowy warsztat informacyjny i znacznie poszerzyć zakres oferowanych usług zarówno użytkownikom w mieście i województwie. Efektem działań było zastąpienie wszystkich bibliograficznych kartotek, tworzonych od lat w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym na nośnikach papierowych, bazami danych na nośnikach elektronicznych. Również w Oddziale Zbiorów Specjalnych i Zabytkowych rozpoczęto systematyczne prace przy tworzeniu baz katalogowych i bibliograficznych.

W WBP tworzymy oprócz baz KATALOG WBP i CZASOPISMA WBP następujące bazy własne, dostępne on-line w sieci lokal-

nej:

Bazy tworzone w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym:

• **WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE** (poprzednio pod hasłem *Opolszczyzna i Region*). Stanowi bank informacji o Opolszczyźnie, jej historii, gospodarce, polityce, polityce społecznej i narodowościowej, kulturze, nauce i wszystkich innych aspektach życia codziennego regionu. Tworzona z autopsji na podstawie czasopism bieżących, głównie regionalnych oraz książek nabywanych przez WBP do księgozbioru śląskiego, również zbiorów bibliotek naukowych Opola, Wrocławia i Katowic. Baza liczy około 25.700 rekordów. Służąc przede wszystkim do informacji bieżącej, jest też podstawą do redagowania i wydawania trzech rodzajów bibliografii regionalnych:

- retrospektywnej *Bibliografii Województwa Opolskiego* (obecnie trwają prace nad wydaniem 10. rocznika za 1989r.);
- bieżącej *Bibliografii Województwa Opolskiego* (ukazały się roczniki za lata 1991-2001; wydawana w niewielkim nakładzie na potrzeby informacji bieżącej, przekazywana jest bezpłatnie bibliotekom powiatowym);
- *Bibliografii Powiatu Opolskiego* (ukazała się kumulacja za lata 1999-2001, w przygotowaniu za rok 2002); proponowana użytkownikom w formie drukowanej i na CD-ROM-ie.

Baza **WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE** jest też podstawą do redagowania zestawień i poradników bibliograficznych o tematyce regionalnej, których wydaliśmy kilkadziesiąt, np. *Opole w literaturze i fotografii*, *Współcześni pisarze Opolszczyzny*, *Ochrona środowiska na Opolszczyźnie*, itd.

• **KARTOTEKA ZAGADNIENIOWA** (tworzona od 1999 r.) bibliograficzna baza danych o zakresie uniwersalnym, rejestruje artykuły z ponad 100 wybranych tytułów czasopism dostępnych

w czytelni WBP. Użytkownik ma możliwość wyszukiwania piśmiennictwa na interesujący go temat, w oparciu o rozbudowany system indeksów. Baza zastąpiła 11 kartotek bibliograficznych prowadzonych w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym do 1999 roku na nośnikach papierowych. Były to kartoteki charakterystyczne dla bibliotek publicznych, np.: historia i teoria literatury, osobowe pisarzy, naukowców, artystów, Unia Europejska, ochrona środowiska, recenzje filmowe, aktualności... Baza KARTOTEKA ZAGADNIENIOWA jest dopełnieniem Bibliografii Zawartości Czasopism (BZCz) BN, ale też i jej uzupełnieniem o tytuły nie uwzględniane w bibliografii narodowej. Uznając pierwsze miejsce BZCz wśród źródeł informacyjnych w bibliotekach publicznych nie możemy nie zauważać jej mankamentów, które mogą ważyć na jakości usług informacyjnych. Kryteria formalne stosowane w BZCz – dobór tytułów, wysoka selekcyjność materiałów, ale i wielomiesięczne opóźnienia, czy ogólność haseł przedmiotowych, stanowią problem dla sprawnej informacji bieżącej. Starając się więc zachować standardy stosowane w SJHP BN, w tworzonej przez nas bazie wprowadzamy jednak dość znaczne odstępstwa, np. uszczegóławiając hasła przedmiotowe i określniki, znacznie szybciej też reagujemy na słownictwo obiegowe, a co najistotniejsze, opisy sporządzane są z autopsji na drugi dzień po wypłynięciu tytułu czasopisma do Czytelni. Wprowadzając własne ustalenia cały czas mamy na uwadze przede wszystkim wygodę i ułatwienie użytkownikowi w szybkim dotarciu do poszukiwanej literatury. Obecnie baza liczy około 19.500 rekordów.

- PUBLIKACJE BIBLIOTEKARZY OPOLA – baza fakto-graficzno-bibliograficzna, rejestruje dorobek piśmienniczy pracowników wszystkich bibliotek polskich. Aktualizowana dwa razy w roku, co kilka lat kumulowana, przyjmuje formę drukowaną.

Prostota obsługi i możliwości programu SOWA 2 zachęcają do tworzenia kolejnych komputerowych baz fakto-graficznych. Jako, że

Wojewódzka Biblioteka Publiczna powinna być najlepszym źródłem informacji o informacji w regionie, rozpoczęliśmy w ramach realizowania tzw. „informacji dla społeczności” poszerzanie usług informacyjnych o informację konsumencką i lokalną. W tworzonej faktograficznej bazie CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA użytkownik otrzyma, w niedalekiej przyszłości, najpełniejszą ewidencję potencjału informacyjnego w regionie zlokalizowanego w różnych instytucjach.

Bazy tworzone w Oddziale Zbiorów Specjalnych i Zabytkowych:

- **DOKUMENTY ŻYCIA SPOŁECZNEGO** – zbiór dokumentów związanych ściśle z życiem społeczeństwa lokalnego (Opola), z wszelkimi jego aspektami socjologicznymi, przejawami kultury materialnej, jak i szeroko pojętej twórczości artystycznej. Dokumenty mają najczęściej charakter ulotny. Zainteresowani użytkownicy znajdą w bazie np. informacje o działalności władz samorządowych (plany, sprawozdania z posiedzeń, uchwały, budżety, czy strategie rozwoju władz samorządowych), ale i kalendarze imprez kulturalnych, katalogi wystaw, programy teatralne, plakaty i wiele, wiele innych dokumentów rejestrujących wydarzenia w mieście.

Baza liczy około 400 rekordów (ilość ta może wydawać się niezbyt imponująca, ale należy pamiętać, że dzs-sy opracowywane są grupowo).

- **ŚLĄSK DAWNY** – baza bibliograficzna, która rejestruje zawartość przedwojennych książek i czasopism wchodzących w skład zbiorów śląskich WBP. Tworzona jest od 2002 roku i liczy około 350 rekordów.

- **POCZTÓWKI** – komputerowy katalog odrębnej kolekcji dzs-ów.

Bazy te widoczne w lokalnej sieci komputerowej odgrywają niebagatelną rolę w upowszechnianiu wiedzy o regionie.

Aby sprawnie funkcjonować i zaspokajać w pełni oczekiwania

użytkowników biblioteki oprócz baz własnych dajemy w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym dostęp do polskich baz niekomercyjnych Biblioteki Narodowej – Przewodnika Bibliograficznego, Bibliografii Zawartości Czasopism, Bibliografii Wydawnictw Ciągłych, Informatora o Bibliotekach w Polsce i odrębnego serwisu bibliograficznego PRASA – zawierającego opisy artykułów z 16 gazet i tygodników, od 2001 roku nie rejestrowanych w BZCz.

Dane przesyłane elektronicznie, konwertowane do SOWY, udostępnianie są w sieci lokalnej na terminalach w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym. Bazy te są również dostępne on-line w Internecie, na stronie Biblioteki Narodowej.

Mamy czasowy dostęp do serwisów komercyjnych Centrum Informacji o Książce i do baz Polskiej Agencji Prasowej.

Z naszej witryny internetowej użytkownicy mają bezpośredni dostęp, w formie linku, do Elektronicznej Biblioteki EBIB i dalej do stron domowych bibliotek polskich i katalogów on-line (znacznie rzadziej odwiedzane przez naszych użytkowników są katalogi bibliotek zagranicznych), do bibliografii regionalnych dostępnych w postaci elektronicznej. Coraz częściej odwiedzanymi stronami są strony katalogów centralnych – KaRo (Katalog Rozproszony Bibliotek Polskich) i NUKat (Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny).

Komercyjne serwisy elektroniczne zawierające bibliograficzne i pełnotekstowe bazy czasopism zagranicznych nie są jeszcze popularne w bibliotekach publicznych. Wysokie koszty utrzymania i niewielkie zainteresowanie naszych użytkowników nie zachęcają do nabywania tego typu źródeł. Do najbardziej odwiedzanych użytkownicy mają dostęp w bibliotekach opolskich uczelni.

Oferta baz dostępnych na CD-ROM-ach jest olbrzymia i różnorodna. Przez naszych użytkowników dość regularnie wykorzystywane źródła to bazy słownikowe, encyklopedyczne, informatory i bi-

bliografie specjalne. Użytkownicy pytają o niedostępne u nas bazy prawnicze, m.in. systemu informacji prawnej LEX OMEGA i LEX Alfa – bazy są drogie i ich zakup przesuwany jest na czas przyszły, a użytkowników odsyłamy do Miejskiej Biblioteki Publicznej, która od niedawna posiada bazę LEX.

Witryna internetowa WBP, redagowana w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym istnieje od 2001 roku. W drugim półroczu 2003 roku serwis został znacznie poszerzony i zyskał nową szatę graficzną. Oprócz dostępu do katalogu zbiorów można w serwisie znaleźć informacje ogólne o Bibliotece, jej funkcjach, zadaniach, działalności informacyjnej, wydawniczej, promocyjnej i wystawienniczej, dane adresowe i organizacyjne oraz powiązania z bibliotekami miasta, województwa i kraju. W witrynie do 23 września 2003 roku zarejestrowano 57.438 odwiedzin.

Mamy świadomość, że dotychczasowe działania w zakresie wdrażania nowych technologii komputerowych w WBP, to tylko „mały krok w przód”. Użytkownicy doceniają jednak nasze starania poprawy jakości usług, co przekłada się na wciąż rosnącą liczbę udzielonych informacji. Średnio miesięcznie udzielamy w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym około 800 informacji bibliograficznych, bibliotecznych i faktograficznych. Obok kwerend rozwiązywanych bezpośrednio w Informatorium i telefonicznych, dużą grupę stanowią kwerendy pisemne i przesyłane i realizowane coraz częściej drogą elektroniczną dla konkretnego użytkownika indywidualnego i zbiorowego. Kwerendy realizujemy w oparciu o omówione wyżej źródła elektroniczne, księgozbiór podręczny liczący ok. 12 tys. wol., tradycyjne kartoteki faktograficzne i tekstowe i zbiór wycinków prasowych o tematyce regionalnej gromadzony w WBP od 1953 roku, a liczący dzisiaj już kilkadziesiąt pudeł.

W bibliotekach publicznych na wielofunkcyjność i wieloaspektowość usług informacyjnych, obok nowych technik komputerowych,

które są na pewno kierunkiem nieuchronnym i koniecznym w dążeniu do osiągnięcia poziomu bibliotekarstwa europejskiego, niebagatelny wpływ ma również cała gama form informacji zbiorowej, zaliczanych do działalności marketingowej biblioteki:

- działalność wydawnicza – rocznie w Dziale IB przygotowujących jest do druku ok. 10 wydawnictw, od bibliografii regionalnych poprzez tematyczne zestawienia i poradniki bibliograficzne, po ekspres informacje – sporządzane przede wszystkim na potrzeby bibliotek samorządowych; opracowywane są informatory, ulotki, foldery promujące bibliotekę, zbiory i usługi; Dział jest współwydawcą kwartalnika bibliotekarskiego „Pomagamy sobie w pracy”;

- działalność wystawiennicza – rocznie przygotowuje się kilka znaczących wystaw i wystawek;

- działalność szkoleniowa – edukacja informacyjna użytkowników:

- a) rocznie pracownicy Działu obsługują ponad 40 lekcji bibliotecznych i wycieczek;

- b) szkolenia dla bibliotekarzy służb informacyjnych bibliotek samorządowych (4-5 rocznie);

- prowadzenie Lokalnego Punktu Informacji Europejskiej.

Podsumowując należy wspomnieć jeszcze o bliższych i dalszych planach Biblioteki w zakresie poprawy jakości usług informacyjnych. Dotyczą one przede wszystkim:

- prezentacji w Internecie w trybie on-line baz własnych: centralnego katalogu zbiorów WBP, bibliografii województwa opolskiego i multimedialnego informatora biobibliograficznego *Portrety twórców opolskich*;

- rozwiązań systemowych w skali województwa – stworzenia warunków powszechnego dostępu do zasobów informacji mieszkańcom regionu poprzez utworzenie *Wojewódzkiej Sieci Informacyjnej* w oparciu o biblioteki publiczne;

- na właściwą promocję w sieciach rozległych wciąż czekają nasze zbiory zabytkowe, wchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego, a przechowywane w zamku w Rogowie Opolskim. Odsuwając na dalszą przyszłość digitalizację najcenniejszych dokumentów źródłowych, dzisiaj zależy nam przede wszystkim na pokazaniu katalogów tychże zbiorów w Internecie.

Realizacja planowanych zadań będzie możliwa tylko przy wydatnym wsparciu państwa (Ministerstwa Kultury), albo dofinansowaniu z funduszy strukturalnych, o co zabiegamy od dawna niestety, jak dotychczas z marnym skutkiem.

**W kręgu literatury.
Nasi goście**

*Julia Hartwig na spotkaniu
z czytelnikami w WBP w Opolu*

Julia Hartwig

O autorce

Julia Hartwig urodziła się w 1921 roku w Lublinie. Jej matka była Rosjanką, ojciec Polakiem. Rodzice przyjechali do Polski uciekając przed rewolucją październikową. Planowali zamieszkać w Warszawie, jednakże ostatecznie pozostali w Lublinie. Czwórka rodzeństwa urodziła się jeszcze w Moskwie (jeden z braci – Edward został znanym fotografikiem, drugi – Walenty był wybitnym lekarzem). O swoim dzieciństwie poetka mówi w jed-

nym z wywiadów: „*Bardzo cenię sobie moje dzieciństwo, popchnęło mnie w dobrym kierunku i dobrze ukształtowało*”.

W domu państwa Hartwigów gromadziła się inteligencja lubelska (m.in. Czechowicz, Łobodowski), a Lublin był wówczas żywym ośrodkiem kulturalnym. „*Mój dom wprowadzał mnie w świat kultury bardzo swobodnie, nieoficjalnie, w sposób naturalny*”.

Maturę Julia Hartwig zrobiła w 1939 roku. Początkowe lata okupacji spędziła częściowo w Lublinie, częściowo we wsi Struże w dworku państwa Szczepańskich, gdzie uczyła trzy dziewczynki. Po powrocie ze Struży została kurierką (lata 1941-1942) w Warszawie. Tam rozpoczęła, na uniwersytecie podziemnym, studia polonistyczne i filozoficzne. Po wojnie przez krótki czas studiowała na KULu, potem przeniosła się z powrotem na Uniwersytet Warszawski, który miał wtedy tymczasową siedzibę w Krakowie. W tym czasie zaczęła też pisać wiersze.

W 1947 roku wyjechała do Francji na stypendium rządu francuskiego. Przebywała tam do 1950 roku. Przez rok pracowała w ambasadzie polskiej, gdzie była referentem do spraw kulturalnych.

Wyszła za mąż za Artura Międzyrzeckiego, w 1955 roku urodziła córkę Danielę. Dla niej powstał cykl 12 wierszy „*Powitanie córeczki*” (ukazały się w tomie „*Pożegnania*”), a potem „*Przygody Poziomki*” i „*Pan Nobo*”. Dziś córka mieszka w Stanach Zjednoczonych i wykłada filozofię i filozofię sztuki na uniwersytecie Columbia.

Julia Hartwig bardzo wiele podróżuje, często wraca do Francji, kilka lat spędziła w Stanach Zjednoczonych, zwiedziła sporą część świata. „*Sporo moich wierszy powstało w pociągu – dosłownie – zmiana miejsca ma na mnie dobry wpływ. Zachęca do postrzegania świata w taki sposób, że rodzić się z tego mogą wiersze. Nie piszę przecież wierszy turystycznych, ale każda podróż to okazja do jakiegoś impulsu, rodzi się jakaś nowość spojrzenia, nieodłączna przecież od poezji.*”

Obecnie mieszka w Warszawie.

O twórczości

Julia Hartwig uprawia gatunek określany jako „wiersze prozą” (poeme en prose) i jest we współczesnej polskiej poezji jego główną reprezentantką.

Debiutowała w 1956 roku tomem wierszy „Pożegnania”. W późniejszych latach ukazywały się kolejno: „Wolne ręce” (1967), „Dwoistość” (1971), „Czuwanie” (1978), „Chwila postoju” (1980), „Obcowanie” (1987), „Czułość” (1992), „Nim opatrzy się zieleń” (1995), „Zobaczone” (1999), „Nie ma odpowiedzi” (2001).

O twórczości Julii Hartwig Jerzy Kwiatkowski napisał: „Każdy z tomików znacznie odbiega od kolejnych, dominujących współcześnie poetyk. Julia Hartwig jest przeciwieństwem poetki ulegającej poetyckim modom. Odnosi się niekiedy wrażenie, jakby pisała przeciw nim.”

Natomiast A. Nasilowska ocenia: „Julia Hartwig się nie zmienia, jej twórczość jest wyjątkową całością, w której przybywa tekstów, pojawiają się wciąż nowe przeżycia i wciąż nowe aspekty wewnątrz tej samej koncepcji.”

Sama Julia Hartwig w jednym z wywiadów mówi: „Przenoszę siebie nie zmienioną przez różne sytuacje. Biorę różnorodny świat w siebie, ale on mnie nie zmienia tak do głębi. On mnie wzbogaca.”

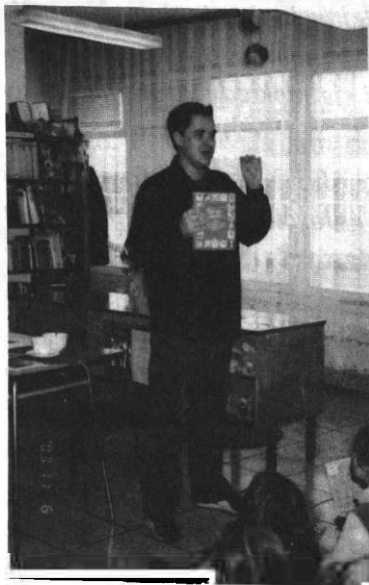
Julia Hartwig jest autorką monografii „Apollinaire” (1961) oraz „Gerard de Nerval” (1973), a także „Dziennika amerykańskiego” i dzienników podróży „Zawsze powroty” (2001). Tłumaczyła poetów francuskich i amerykańskich, wspólnie z Arturem Międzyrzeczkim wydała „Antologię poezji amerykańskiej” (1992).

Julia Hartwig jest laureatką licznych nagród i wyróżnień, m.in. Nagrody Literackiej im. Jurzykowskiego, Nagrody PEN Clubu, Nagrody Ministra Kultury za całokształt twórczości oraz amerykańskiej Thornton Wilder Prize i austriackiej im. Georga Trakla. Jej ostatnia książka „Błyski” była nominowana do Nagrody Literackiej Nike 2003.

Wiersze Julii Hartwig tłumaczono na wiele języków.

O spotkaniach autorskich

Julię Hartwig gościliśmy na Opolszczyźnie na przełomie września i października br. Oprócz spotkania z czytelnikami Opola poetka odwiedziła Ozimek, Namysłów, Kędzierzyn-Koźle. Każde z tych spotkań miało swój niepowtarzalny klimat.

Grzegorz Kasdepke na spotkaniu z czytelnikami Nysy

Grzegorz Kasdepke

O autorze

Grzegorz Kasdepke urodził się 4 maja 1972 r. w Białymstoku. Studiował na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Już w trakcie studiów (na pierwszym roku) związał się z tygodnikiem społeczno-politycznym „Polityka”. Po ukończeniu studiów podjął pracę w redakcji magazynu dla dzieci „Świerszczyk”, którego był redaktorem naczelnym w latach 1995-2000.

Obecnie Grzegorz Kasdepke zajmuje się głównie pisaniem scenariuszy m.in. do telenoweli „Klan” czy programów dla dzieci „Budzik”, „Ciuchcia”.

O książkach

Pierwsze teksty autorskie – baśnie dla najmłodszych Grzegorz Kasdepke opublikował w dziecięcym czasopiśmie „Świerszczyk”, a potem w innych pismach dla dzieci „Ciuchci”, „Komiksowie”,

„Wesołych literkach”. Do dziś wydał już kilkanaście książek dla dzieci młodszych i starszych. Do najważniejszych jego książek zaliczyć trzeba „Kacperiadę”, „Co to znaczy”, „Mity dla dzieci”.

„**Kacperiada. Opowiadania dla łobuzów i nie tylko**” to zbiór pełnych humoru opowiadań dla najmłodszych. Głównymi bohaterami książki są: przedszkolak Kacperek oraz jego tata (czasem także mama), którzy przeżywają wspólnie wiele przygód (zaczerniętych z codziennego życia), a z różnorodnych tarapatów starają się wychodzić samodzielnie, przy pomocy własnej, przebogatej wyobraźni. „Kacperiada” otrzymała Nagrodę im. Kornela Makuszyńskiego, wyróżnienie w konkursie Dziecięcy Bestseller Roku 2001 oraz wyróżnienie Polskiej Sekcji IBBY.

„**Co to znaczy, czyli 101 zabawnych historyjek, które pozwolą zrozumieć znaczenie niektórych powiedzeń**” to zbiór krótkich i dowcipnych opowiadań objaśniających stosowane potocznie frazeologizmy. Książka ukazała się w 2002 roku i przyznano jej nagrodę Edukacja XXI.

„**Mity dla dzieci**” zostały wpisane na listę książek zalecanych do czytania przez organizatorów akcji „Poczytaj dziecku 20 minut dziennie”.

W bieżącym roku nakładem wydawnictwa „Literatura” ukazała się książka „**Kuba i Buba, czyli awantura do kwadratu**”. Jest to zbiór „22 śmiesznych opowiadań o kłopotliwych bliźniakach oraz 22 zabaw, dzięki którym dzieci unikną nudy”. Książka opisuje rok z życia pary bliźniaków – dziewczynki i chłopca, którzy pozornie się nie znoszą, w rzeczywistości jednak „kto się czubi
...”

O spotkaniach autorskich

Grzegorz Kasdepke gościł na Opolszczyźnie po raz pierwszy w bieżącym roku. Wcześniej w MBP w Opolu, a w listopadzie br. w

12 bibliotekach publicznych odbyły się spotkania autorskie, w trakcie których dzieci mogły się dowiedzieć „co toaczy”.

Katarzyna Grochola

O autorce

Urodziła się w 1957 roku w Krotoszynie. Wychowywała się w Wałbrzychu, Poznaniu i Warszawie. Obecnie mieszka pod Warszawą „z córką, kotami i psem”.

Przez osiem lat współpracowała z redakcjami czasopism „Poradnik Domowy” oraz „Jestem”, odpowiadając na listy czytelniczek. Dziś nadal współpracuje z czasopismami „Pani”, „Jestem”, „Shape”.

Zawodowy życiorys Katarzyny Grocholi jest przebogaty: pracowała jako salowa (gdy starała się o przyjęcie na studia medyczne), potem jako korektorka, dyrektor składu celnego, aktorka, sekretarka, maszynistka i konsultantka w biurze matrymonialnym, sprzedawca w sklepie jubilerskim, organizowała szkolenia z demokracji lokalnej. Była też aktorką studenckiego teatru.

Obecnie pisze scenariusz do popularnych seriali telewizyjnych „M jak miłość” oraz „Na dobre i na złe”.

O książkach

Pisarką została po czterdziestce. W 1997 roku zadebiutowała książką „Przegryźć dżdżownicę”, która jest monologiem „kobiety zdradzonej” (na jej postawie powstał monodram wyreżysero-

wany przez Joannę Żółkowską).

„**Nigdy w życiu**” stanowi pierwszą część cyklu powieściowego „*Żaby i anioły*”. Jest opowieścią o 37-letniej Judycie, matce dorastającej córki, redaktorce kobiecego pisma, w którym zajmuje się działem porad dla czytelniczek. Judyta rozpoczyna właśnie nowe życie: rozstaje się z mężem, buduje dom, przenosi się na wies. Jednocześnie odnosi niespodziewany sukces jako reporterka i zakochuje się.

„**Podanie o miłość**” (2001) to zbiór dziesięciu opowiadań „o uczuciach i rozumie, dojrzewaniu i starości, miłości i samotności”. Bohaterowie tych opowieści przeżywają często bolesne rozczarowania, zostają postawieni przed ważnymi wyborami życiowymi.

W 2002 r. ukazało się nakładem Wydawnictwa WAB „**Serce na temblaku**”, które stanowi dalszy ciąg historii Judyty, bohaterki „*Nigdy w życiu*”. U boku ukochanego mężczyzny bohaterka przeżywa chwile szczęścia, nie potrafi jednak odnaleźć się w nowej sytuacji, wciąż jest niepewna uczuć drugiego człowieka. Sercowym rozterkom towarzyszą kłopoty z dorastającą córką i coraz bardziej doskwierająca monotonia w pracy zawodowej.

W 2003 r. wydawnictwo „Prószyński i S-ka” wydało zbiór opowiadań „**Upoważnienie do szczęścia**”. *Przełamanie* książki zawiera się w stwierdzeniu, że częstokroć szczęście staje na progu naszego domu, a my nie potrafimy go przyjąć, bo właśnie jesteśmy zajęci pogonią za innymi rzeczami: karierą, ambicją, walką o coś, miłością pozorną. Tracimy rozeznanie w ważności spraw. Jedną z bohaterek opowiadania zaleca „Uprzątnij koło siebie. Zobacz, co jest ważne, czego naprawdę chcesz”.

Nakładem wydawnictwa „Ego” ukazała się w 2002 roku książka „**Związki i rozwiązania miłosne. Dialogi...**” napisana wspólnie z Andrzejem Wiśniewskim – psychologiem i psychoterapeutą. Rozmawiają o miłości i nienawiści, wierności i zdradzie, małżeństwie i

samotności, o tym wszystkim, co wiązać może i dzielić kobietę i mężczyznę.

Katarzyna Grochola jest laureatką wielu nagród, m.in. nagrody „AS” EMPiK-u w 2001 i 2002 roku oraz nagrody wydawniczej „IKAR” w 2001 roku. Jej książki sprzedają się w setkach tysięcy egzemplarzy.

Regina Kapałka

Dział Informacyjno-Bibliograficzny WBP w Opolu

Władysław Początek

artysta plastyk

(1910-1988)

Najistotniejszą cechą twórczości artystycznej naszego czasu jest bliski związek z naturą. Sztuka usiłuje zgłębić tajemnice tkwiące w świecie (...)."

Władysław Początek, „Opole” 1974 nr 8

Władysław Początek urodził się 18 stycznia 1910 roku w Błażowej Rzeszowskiej. Naukę rozpoczął w 1917 roku w miejscowej szkole powszechnej. Po jej ukończeniu wyjechał do Rzeszowa, gdzie rozpoczął praktykę handlową. Uczęszczał na lekcje rysunku do pracowni znanego artysty prof. A. Kamińskiego. W 1926 roku wygrał konkurs ogłoszony przez firmę „Bath” na plakat reklamowy i zdobył I nagrodę. Zrezygnował z praktyki handlowej, a swój czas poświęcił lekcjom rysunku i malarstwa.

W 1928 roku został przyjęty do Państwowej Szkoły Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego w Poznaniu. W tym czasie w Poznaniu studiowało czterech Błażowiaków, pomagając sobie nawzajem i podejmując się różnych prac, głównie przy organizowaniu corocznej Powszechnej Wystawy Krajowej oraz jako statysty w teatrze. Dla Władysława Początku teatr stał się drugą pasją. W Teatrze Nowym grał już jako aktor w sztukach dla dzieci. Zagrał tam też kilka drugoplanowych ról, a dyrektor teatru zaproponował mu sfinansowanie studiów aktorskich. Serdeczna atmosfera zespołu zawsze pozostała w pamięci artysty. Co pewien czas powracał do teatru, czy to jako scenograf, aktor i współorganizator sceny – Teatr 13 Rzędów w Opolu.

Po ukończeniu studiów w 1933 roku ze specjalnością grafika wyjechał do Krakowa, gdzie w latach 1933-35 studiował na Akademii Sztuk Pięknych w pracowni prof. Pautscha. W 1936 roku w Rzeszowie nauczał w Szkole Zawodowej TSL rysunku, prowadząc wzorcową pracownię techniki reklamy. Jednocześnie pracował jako scenograf w Teatrze Ziemi Rzeszowskiej „Reduta”, w tym też teatrze występował po raz ostatni jako aktor.

W 1939 roku wyjechał do Lwowa, gdzie ukończył kurs pedagogiczny, a następnie do Tarnopola, gdzie w Gimnazjum Kupieckim prowadził lekcje rysunku i techniki reklamy.

Do ukończenia studiów pracował twórczo, a wynikiem tej pracy była pierwsza wystawa indywidualna na Zamku w Tarnopolu w 1938 roku.

W tym też roku nawiązał współpracę z Zakładami Graficznymi i na ich zamówienie projektował szereg plakatów.

Zimą 1940 roku wrócił do Rzeszowa i założył pracownię artystyczno-użytkową, która była „schronieniem” dla wielu Polaków przed wywozami do pracy w Niemczech.

Na terenach wyzwolonych utworzono pierwszy związek artystów plastyków i już w 1944 roku odbyła się pierwsza wystawa rzeszowskiego Związku, na której wystawiono również prace (akwarele) Władysława Początką z cyklu „Stary Rzeszów”.

W 1945 roku rodzina Początków przybyła do Opola. Artysta poświęcił się pracy społecznej i twórczej.

Za działalność artystyczną i społeczną był wielokrotnie odznaczony m.in. Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotą odznaką ZPAP.

Zmarł w styczniu 1988 roku.

Projekt witrażu

Wystawy indywidualne

- 1938 – Tarnopol Zamek
- 1962 – Opole BWA
- 1963 – Szczecin BWA
- 1964 – Racibórz Muzeum
- 1965 – Warszawa Kordegarda
- 1967 – Opole KZT
- 1969 – Opole KZT
- 1970 – Racibórz KMPiK
- 1971 – Krapkowice Klub NOT
- 1972 – Niemodlin PDK
- 1975 – Czeski Cieszyn
- 1978 – Opole KZT
- 1980 – Poczdam - Babelsberg, Brandenburg, Luckenwalde
- 1984 – Rzeszów BWA

Wystawy ogólnopolskie

- 1958 – I Ogólnopolska Wystawa Grafiki Artystycznej i Rysunku, Warszawa
- 1959 – Wystawa Plastyki Ziem Nadodrzańskich, Warszawa
- 1961 – Wystawa Plastyki Ziem Nadodrzańskich, Wrocław
– Ogólnopolski Salon Zimowy, Radom
- 1962 – II Biennale Grafiki, Kraków
- 1963 – III Wystawa Plastyki Ziem Nadodrzańskich, Wrocław
– Ogólnopolski Salon Zimowy, Radom
- 1967 – II Ogólnopolska Subskrypcja Grafiki, Warszawa
- 1968 – II Triennale Rysunku, Wrocław
- 1972 – Wystawa Grafiki, Warszawa

- 1973 – Wystawa Wojska Polskiego, Warszawa
- 1975 – 20 lat Opolskiego Okręgu ZPAP, Opole BWA
– Panorama XXX-lecia PRL, Warszawa
- 1986 – Triennale Rysunku im. Kulisiewicza, Kalisz

Wystawy zbiorowe za granicą

- 1964 – Wystawa Opolskiego Okręgu ZPAP, Bratysława
- 1966 – Wystawa Malarstwa i Grafiki Opolskiego, Okręgu ZPAP,
Poczdám
- 1969 – Wystawa Grafiki Opolskiego Okręgu ZPAP, Ostrawa
- 1971 – Wystawa Malarstwa i Grafiki ZPAP Opole, Czeski Cie-
szyn
- 1972 – Wystawa Malarstwa i Grafiki ZPAP Opole, Poczdám
- 1974 – Wystawa malarstwa i Grafiki Opolskiego Okręgu, ZPAP,
Pecs
- 1976 – Wystawa Malarstwa. Sofia
- 1978 – „Wystawa Czterech Miast” – Subotica-Pecs-Lahti-Opole
(wystawa środowiska opolskiego)
- 1986 – Wystawa Malarstwa Opolskiego Okręgu ZPAP – Pesc,
Kaposvar

O Władysławie Początku w prasie

1. Artysta i działacz : Władysław Początek (1910-1988) / Kry-
styna Zienkiewicz. - Portr. // *Tryb. Opol.* (Wyd. 3). - 1988, nr 6,
s. 4
2. Władysław Początek / Teresa Zielińska // *Opol. Biul. SD.* - 1988,
nr 13, s. 30-32
3. Władysław Początek (1910-1988). - Portr. // *Opole.* - 1988,
nr 2, s. 18

Znaki czasu

4. Artystyczny klan / Ewa Nagurska. - Il. // *Almanach Miejski „Opolanin”*. - 2003, s. 161-163
5. I to był właśnie rodzinny Początek : wielopokoleniowo w galerii / Dorota Wodecka-Lasota. - Il. // *Gazeta Wyborcza*. - 2003, nr 21, dod. *Gazeta Wyborcza Opole*, s. 4
6. Klan artystyczny Początków : wystawa pokoleniowa Początków otworzyła rok jubileuszu 45-lecia Galerii Sztuki Współczesnej. - Fot. // *Miejski Biuletyn Informacyjny. Opole*. - 2003, nr 2, s. 15
7. Na początku był Początek : Galeria Sztuki Współczesnej w Opolu : święto przez cały rok / Agnieszka Kwaśniak. - Il. // *Panorama Polska*. - 2003, nr 7, s. 6
8. Od samego początku : jedna familia, każdy swoją ścieżką / Danuta Nowicka. - Il. // *Nowa Trybuna Opolska*. - 2003, nr 22 s. 10

Katalogi wystaw

1. Władysław Początek / Opole : Galeria Sztuki Współczesnej, 1992
Zawiera m.in. bibliografię podmiotowo-przedmiotową za lata 1955-1986, a także wykaz prac i projektów artysty
sygn. 5497 Gr, 6024 Gr

„Syntetyczna stylizacja była Początkowi najbliższa, choć za każdym razem nadawał jej swój pożądaný charakter: ludowy, liryczny, pomnikowy, heroiczny i zawsze dekoracyjny. Ludowość w sztuce Początków przewijała się przez wszystkie etapy i chyba można postawić tezę, że określiła twórczą sylwetkę artysty” (...)

„Jako plastyk stale miał świadomość konieczności kontaktu z odbiorcą i codziennością – starając się wpływać na nią wykraczając poza obręb sztuki warsztatowej.

Początek wyjątkowo czuł smak działania, wielbił aktywność:

wszystkie jego poczynania nigdy nie służyły kontestacji – zawsze były owocem dojrzałych przemyśleń i twórczym zaangażowaniem.”

„Nade wszystko stosował w malarstwie styl dekoracyjny opierając go na wątkach ludowych, historycznych i symbolicznych. W dążeniu do syntetycznego płaskiego obrazu usuwał wszelkie zbędne szczegóły, natomiast człowieka, wszelkie elementy figuralne sprowadzał do wypukłego rysunku. Trzeba też zaznaczyć, że malarskie środki wypowiedzi Początki, w treści i w formie obracały się w sferze ściśle określonych idei.”

Krystyna Zienkiewicz

„Władysław Początek jest twórcą czułym na miejsce i czas, w którym żyje – jest rejestratorem i wyrazicielem tego miejsca i tego czasu. Zawarte w Tece grafiki są swoistym zapisem krajoznawczym Ziemi Opolskiej. Nie jest to jednak zapis turysty, przeciwnie – opolskie spotkania krajoznawcze Artysty mają charakter bardzo osobisty, intymny i głęboko emocjonalny.”

Jan Goczoł

„Wierny realizmowi, nie ulega szybko zmieniającym się modom na coraz to inne „izmy” i „arty”, co nie oznacza, że zaprzestał poszukiwań – zarówno tematycznych jak i formalnych. Inspiracji artystycznej najchętniej szuka w tym co wiecznotrwale, wywodzące się z pnia kultury narodowej...”

Romana Konieczna

Rogów Opolski – Zamek z XV w.

Jubileuszowe spotkanie ¹

W Bibliotece Miejskiej odbyło się w 55. rocznicę jej powstania oraz 30. rocznicę nadania Bibliotece imienia Stanisława Wasylewskiego 5 maja br. Wśród zaproszonych gości znajdowali się między innymi: Jan Goczół – literat, niegdysiejszy prezes opolskiego oddziału ZLP, Henryk Ostrowski – dyrektor Biblioteki w latach 1961-73, Teresa Ceglecka-Zielonka – przewodnicząca Rady Miejskiej i wiceburmistrz Namysłowa – Tadeusz Jaroszewski. Rocznicowe spotkanie udanie połączone zostało z wręcze-

Na pierwszym planie od lewej: Jan Goczół, Teresa Ceglecka-Zielonka i Tadeusz Jaroszewski

¹ Przedruk artykułu zamieszczonego w *Gazecie Ziemi Namysłowskiej* 2003 nr 7

niem nagród i dyplomów uczestnikom konkursu literackiego, zaś kierowniczka Biblioteki, Teresa Hruba, zadbała o ciepły nastrój i słodki poczęstunek. O klimacie spotkania niech świadczą uśmiechnięte twarze gości.

Jan Goczół, znakomity literat, okazał się świetnym gawędziarzem, opowiadając zebranym o Stanisławie Wasylewskim. Zaś o powstaniu bibliotecznego obiektu, a także o poszukiwaniach odpowiedniego dla niej patrona mówił Henryk Ostrowski – obszernie fragmenty tej wypowiedzi przytaczamy poniżej.²

Ogólnymi uwagami dotyczącymi konkursu podzieliła się z zebranymi Karolina Turkiewicz-Suchanowska – poetka, opiekunka KMT „Wena” i konkursowy juror.

O BIBLIOTECE W JEJ 55. ROCZNICĘ

– Henryk Ostrowski

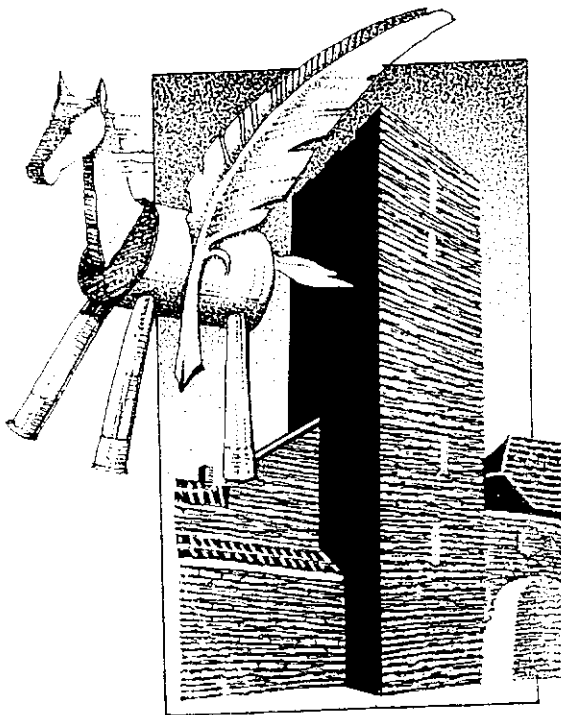
„W maju 1971 roku, w Dniu Oświaty, Książki i Prasy otwarto w Namysławie nowy budynek biblioteki publicznej. (...) Było to wydarzenie kulturalne wielkiej miary. (...) Po dwóch latach działalności w nowych warunkach prestiż i ranga biblioteki jako placówki kulturalno-oświatowej wzrosły jeszcze bardziej. (...) Dojrzała więc sprawa nadania bibliotece imienia. (...)”

Namysłów w odróżnieniu od innych powiatów Opolszczyzny, nie posiadał po wojnie ludności rodzimej. Był to powiat przygraniczny, w którym przed wojną mieszkali głównie Niemcy osiedleni tu dla celów plebiscytowych. Po wojnie całkowicie wyludniony (poza kilkoma rodzinami na wsi) Namysłów zasiedlili głównie przybysze z dawnych terenów przygranicznych, a więc z Wielkopolski, a także zachodniej Małopolski i oczywiście ekspatrian-

² Wspomnienia Henryka Ostrowskiego związane z faktem nadania Bibliotece Miejskiej w Namysławie imienia Stanisława Wasylewskiego opublikowaliśmy w *Pswp* 2003 nr 2 [red]

ci z Kresów. Pomyślałem więc, że patron winien być jednym z nich, przybyszem (...) zasłużonym dla nowego środowiska. Winien też mieć ścisły związek z książką. Idealnie do tego modelu pasował Stanisław Wasylewski. (...) Wasylewski był autorem kilkudziesięciu opracowań historyczno-literackich, esejów i szkiców obyczajowych, które zebrane, zostały wydane w wielu bardzo poczytnych książkach z pogranicza literatury pięknej. Był zwłaszcza znawcą literatury i polskiego obyczaju epoki stanisławowskiej i coraz bardziej przesunął to zainteresowanie w wiek XIX; był znakomitym publicystą i dziennikarzem oraz wielce zapalonym i cenionym bibliofilem, był także laureatem wielu prestiżowych nagród: Literackiej Nagrody miasta Poznania (1937), Złotego Wawrzynu PAL (1938), Nagrody Literackiej miasta Opoli (1950); napisał, pięknie wydaną w 1937 roku, książkę pt. „Na Śląsku Opolskim”. (...) Któż bardziej nadawał się na patrona biblioteki? (...) Uroczystość połączona z 25-leciem biblioteki odbyła się 5 maja 1973 roku. W biesiadzie literackiej poświęconej Stanisławowi Wasylewskiemu wzięli udział Zbyszko Bednorz, Jan Goczoł (prezes O/ZLP), Danuta Zielonkova (Instytut Śląski w Opolu), Zbigniew Zielonka, Maria Czesława Janota (Instytut Śląski w Katowicach), Ignacy Kuśmierski były dyrektor muzeum w Opolu, świadek ostatnich lat i dni życia Wasylewskiego. Montaż literacki dwóch utworów pisarza wykonali uczniowie Liceum Ogólnokształcącego.

Moim zdaniem postać Stanisława Wasylewskiego pozostaje żywa, mimo upływu półwiecza od jego śmierci, kataklizmów społecznych i przewrotów literackich. Żywa, ponieważ jego twórczość nie straciła wartości poznawczych, a życie wartości społeczno-wychowawczych.”

55 LAT BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
IM. ST. WASYLEWSKIEGO
W NAMYSŁOWIE

*Okolicznościowy exlibris Biblioteki Publicznej w Namysłowie,
autorstwa K.A. Drapiewskiego.*

Warto poszukać w Internecie

<http://www.cebid.edu.pl>

Strona Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. H. Radlińskiej (CEBID) – ogólnopolskiego ośrodka edukacji zawodowej w zakresie książki, bibliotek i zawodów pokrewnych. Swoją działalność prowadzi w Warszawie (na stronie głównej dokładna mapa z lokalizacją Centrum) i w sieci 15 filii mieszczących się przy wojewódzkich bibliotekach publicznych, w tym od bieżącego roku także w Opolu. Charakterystykę placówki, adresy filii, wykaz pracowników można znaleźć pod zakładką CEBID. Najważniejszą działalnością Centrum jest kształcenie; zakładka Szkola zawiera informacje o Pomaturalnym Studium Zawodowym Zaocznym: plan nauczania, harmonogram prac, kwestionariusz osobowy. Ponadto CEBID organizuje również kursy problemowe i specjalistyczne (kursy) oraz (licencjat) prowadzi roczny kurs otwierający drogę do studiów licencjackich na Uniwersytecie Warszawskim.

Osobną zakładką jest informacja o wydawnictwie CEBIDu, które specjalizuje się w przygotowaniu skryptów, poradników i materiałów metodycznych z zakresu bibliotekarstwa i informacji naukowej. Dotychczas w Centrum ukazało się około 230 tytułów. Warto zajrzeć także do Aktualności, gdzie znajduje się informacja o najnowszych przedsięwzięciach CEBIDu, m.in. o organizowanych właśnie kursach, szkoleniach, konferencjach.

<http://www.wsp.krakow.pl/whk/>

Wortal (serwis tematyczny) poświęcony dziejom książki, bibliotek, pisma, opraw i zdobnictwa. Zasięg chronologiczny zaprezentowanych treści ogranicza się do książki rękopiśmiennej,

czyli „od najdawniejszych narzędzi utrwalania myśli ludzkiej do wynalezienia druku (1440 r.)”.

Cały serwis składa się z pięciu działów (wirtualnych bram): dział Książki zawiera opis dziejów książki z podziałem na obszary geograficzne, na których powstawała, np. Egipt, Bizancjum itp.; dział Pismo prezentuje opisy najbardziej znanych rodzajów pisma używanych w okresie książki rękopiśmiennej; dział Biblioteki omawia historię powstania najważniejszych bibliotek na świecie; dział Źródła jest obecnie niedostępny – w budowie; oraz dział Biografie zawierający biogramy ludzi związanych z historią książki i naukami bibliologicznymi, jak np. S.Dahl, U. Eco.

www.calapolskaczytadzieciom.pl

Strona poświęcona ogólnopolskiej kampanii głośnego czytania prowadzonej od 2001 roku przez Fundację ABCXXI. Informacje o Fundacji założonej w 1998 roku przez Irenę Koźmińską znaleźć można w zakładce Fundacja: są tu zarówno wiadomości o pierwszych przedsięwzięciach, jak i plany na najbliższą przyszłość.

W bieżącym roku Fundacja prowadziła w dniach 1-7 czerwca II Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom, na temat którego informacje zamieszczono w Aktualnościach. Ponadto zajrzeć warto do zakładki Rekomendowane książki, gdzie znajduje się tzw. Złota lista, czyli spis 80 (z podziałem na grupy wiekowe), szczególnie polecanych przez specjalistów książek do głośnego czytania. O swoich pierwszych lekturach opowiadają znani Polacy, a można również zaproponować własną książkę wraz z odpowiednim uzasadnieniem. Zakładka Publikacje zawiera wybór artykułów, które ukazały się w prasie ogólnopolskiej na temat kampanii głośnego czytania, w tym wiele wywiadów z Ireną Koźmińską omawiającą założenia akcji i podejmowane w jej ramach działania. Informacje na temat *Kampanii medialnej* oraz znanych osób ze świata kultury, polityki, biznesu, które włączyły się w popula-

ryzacje akcji są obecnie niedostępne (strony w budowie). Szeroka lista Partnerów kampanii dowodzi, że konieczność promowania książki i czytania zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży dostrzegana jest już powszechnie.

Zbigniew Herbert w Nysie
(wspomnienie)

W tym roku w maju minęło 30 lat od chwili, gdy Zbigniew Herbert w niecodziennych okolicznościach zwiedzał Kościół Farny pod wezwaniem św. Jakuba w Nysie. W majowe święto kultury w 1963 roku, na zaproszenie Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej zawitał do Opolu Zbigniew Herbert. W 1962 roku „Czytelnik” wydał jego znakomitą książkę „Barbarzyńca w ogrodzie”¹, poza tym znany już był szerszej publiczności czytającej z wierszy zamieszczanych na łamach prasy literackiej. Wypadło mi towarzyszyć pisarzowi do dwóch miejscowości w powiecie nyskim (nazw już dziś nie pamiętam). Młody, świetnie wyglądający poeta okazał się człowiekiem bardzo ujmującym, dowcipnym i bezpośrednio. Jechało się doskonale, pogoda sprzyjała, a ja znałam na pamięć nawet jeden z jego wierszy.

Spotkanie było trochę nużące, gdyż była to nie ta publiczność, która go czytała, ale radził sobie doskonale mówiąc trochę o warsztacie pisarza, trochę o podróżach i o ostatnio wydanej książce. Wracaliśmy już ciemną nocą po dwóch spotkaniach. Zbliżała się godzina 22.00, gdy wjechaliśmy do Nysy i wtedy Herbert westchnął: „Jaka szkoda, że nie zobaczę już nyskiej katedry”. Wtedy ja, wiedząc, że proboszcz Katedry, ksiądz Józef Kądziołka zna na pewno książkę Herberta mówiącą o wielkich budowni-

¹ Jarosław Iwaszkiewicz w *Rozmowach o książkach*. Warszawa 1968, s. 138 *Czy Barbarzyńca?* bardzo pochlebnie wyraża się o książce Z. Herberta. Pisze w zakończeniu: „W gąszczu naszych wydawnictw, wśród czarnych czy czerwonych książek „Barbarzyńca w ogrodzie” stanowi prawdziwe *unicum*”.

czych gotyku poprosiłam kierowcę, aby skręcił na plebanię. Śmiało zadzwoniłam do drzwi. Otworzył młody kleryk z brewiarzem w rękę, a na moje zapytanie czy ksiądz proboszcz już śpi, odpowiedział przecząco. To bardzo księdza proszę, aby przekazał księdzu Kądziołce, że znalazł się tu przejazdem Pan Zbigniew Herbert, chce księdzu przekazać swoje uszanowanie. Za chwilę drzwi się otworzyły i ksiądz Kądziołka z wyciągniętymi rękoma i słowami „witam, witam” podszedł do pisarza.

Zbigniew Herbert

Zaczełam przepraszać, że o tak późnej godzinie ośmielam się zakłócać mu spokój, ale Pan Herbert tak bardzo chciał zobaczyć odbudowaną Katedrę. Ksiądz Józef Kądziołka bez słowa wziął klucze do kościoła, podziękował mi za odwagę i zaprowadził do Katedry.

Pozapalał wszystkie lampy górne i boczne kandelabry i w tej niesamowitej scenerii zwiedzaliśmy kościół. Światło wydobyło całą urodę architektury wnętrza gotyckiej katedry, surowa czerwień cegły nabrała ciepła, a my staliśmy oczarowani i urzeczeni. Ciszą, noc i dwoje słuchaczy chłonących każde słowo księdza Kądziołki o odbudowie Katedry, o perypetiach związanych z wciąganiem dzwonu na wieżę Katedry (zerwał się niespodziewanie silny wiatr). I odtąd mam „rentofobię” zażartował ksiądz. Było dobrze po północy, gdy wróciliśmy do Opoła.

Historia ta miała ciąg dalszy. W 1988 roku przebywałam

w Londynie i w Dzienniku Polskim znalazłam notatkę, że kilka dni temu był Zbigniew Herbert na spotkaniu autorskim, i że można było

31. 4. 89

Szanowna Pani,

Powalczałam sobie pustkę na
Pani adres, wpisując mój adres w Londynie,
dla pana Zbigniewa Herberta

Byłam wdzięczna Panu za
dotarczenie panu listów z przesyłkami.

Łączę wyrazy szacunku.

Katarzyna Herbert

List Katarzyny Herbert

wpisać się na listę subskrypcji drugiego wydania „Barbarzyńcy w ogrodzie”². Byłam niepokojona, że gazeta wpadła mi do rąk po fakcie. Żyłka bibliofilska nie dała mi jednak spokoju. Nie namyslałam się długo napisałam list do Pana Zbigniewa Herberta przypominając

²Herbert Zbigniew: Barbarzyńca w ogrodzie. Paryż : Wydawnictwo Kontakt, 1988

Mu to nocne zwiedzanie Katedry w Nysie. Odwaga opuściła mnie przy skrzynce pocztowej, ale po kilku dniach wysłałam list na adres „Kultury” w Paryżu. Jakaż była moja radość, gdy dosłownie po tygodniu otrzymałam grubą kopertę z zadedykowaną książką i listem od Pani Katarzyny Herbert z prośbą o jej przekazanie mnie, gdyż były to ostatnie dni mojego pobytu i nie było wiadomo czy przesyłka jeszcze mnie

w Londynie. Teraz książka jest ozdobą mojej biblioteki, a majowe dni przypominają mi tę historię.

^
Juniu

Jannie Kosciów

na pamiątkę

wspólnaj podróży

po Opatowszczyznę

Serdecznie

pożegnaniem

Zygmunt Herbert

Przyjęty
31. VII 1903

Przewodnik po mieście Opolu

29 kwietnia br. w sali konferencyjnej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu odbyła się promocja reprintu (przedruku) pierwszego, powojennego „Przewodnika po mieście Opolu” (1. wyd. 1948).

Promocją zgromadziła kilkudziesięciu miłośników naszego miasta. Znany opolski architekt Andrzej Hamada, odwołując się do pamięci i wyobraźni obecnych, odmalował obraz Opolu lat czterdziestych.

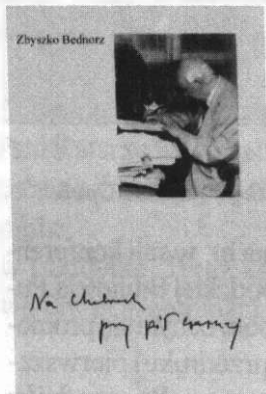
Oryginał przewodnika ukazał się w kwietniu 1948 roku w nakładzie

3.000 egz. staraniem Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Sztuki w Opolu. Okładkę zaprojektował opolski grafik i fotograf, przybyły ze Stanisławowa Stanisław Bober.

W przewodniku znajdziemy zarys dziejów miasta, opis zabytków historycznych, informacje o instytucjach i stowarzyszeniach działających w Opolu oraz wiele praktycznych informacji o sklepach, kamienicach, gabinetach lekarskich, usługach itp. Bardzo bogaty jest dział reklam. Do przewodnika dołączono kolorowy plan miasta.

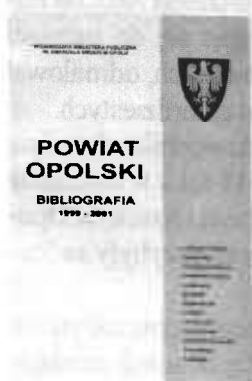
Reprint przewodnika wydała Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu wspólnie z Towarzystwem Przyjaciół Opolu, w nakładzie 500 rgz. numerowanych. Jest pierwszym z zaplanowanej nowej serii bibliofilskiej. Cena reprintu – 13 zł.

Joanna Carkowska-Pasierbińska
WBP w Opolu

Zbyszko Bednorz
„Na Chabrach przy pół czarnej”

11 października 2003 r. nestor opolskich literatów Zbyszko Bednorz obchodził 90. rocznicę urodzin. Z tej okazji Wojewódzka Biblioteka Publiczna wydała fragmenty wspomnień pisarza „*Na Chabrach przy pół czarnej*”. Dziennik obejmuje wydarzenia od marca do sierpnia 2002 r., skłaniają one autora do refleksji ogólnych, powrotu myślami do czasów minionych, wspomnień osobistych przeżyć. Publikacja została wydana w 100 numerowanych egzemplarzach. Cena 8 zł

Bibliografia powiatu opolskiego

Z myślą o administracji samorządowej, środowiskach nauki, oświaty i kultury, miłośnikach regionu, uczniach i studentach, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu wydała pierwszy tom „*Bibliografii Powiatu Opolskiego*” obejmującej lata 1999 - 2001. W przygotowaniu jest tom obejmujący rok 2002.

Bibliografia rejestruje informacje o historii, gospodarce, polityce społecznej i narodowościowej, nauce, kulturze i wszystkich innych przejawach życia codziennego powiatu opolskiego i jego mieszkańców. Cena tomu bibliografii w formie drukowanej wynosi 10 zł. na CD-ROM-ie – 4 zł.

Dystrybucją publikacji zajmuje się: Dział Informacyjno-Bibliograficzny WBP, ul. Piastowska 18, II piętro, tel. 077/453-64-74

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu

Julia Hartwig w Opolu

30 września br. na zaproszenie Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej gościła w Opolu Julia Hartwig. Na spotkaniu, które odbyło się w czytelni WBP, obecni byli wszyscy, których łączy miłość do poezji i talentu Julii Hartwig wśród nich m.in. pracownicy naukowci Uniwersytetu Opolskiego, dziennikarze, pisarze, nauczyciele, uczniowie. Julia Hartwig, aby wprowadzić słuchaczy w nastrój spotkania przeczytała kilka ze swych wierszy zawartych w różnych tomach. To spowodowało uczestników do szeregu pytań dotyczących aktu tworzenia, interpretacji wierszy, stosunku poetki do młodych twórców czy wspomnień związanych z pobytem w Lublinie oraz prywatnych kontaktów ze znanymi postaciami kultury. Wystąpienia słuchaczy często nie zawierały pytań, lecz podziękowania za dostarczenie wierszami poetki wzruszenia. Takie słowa padły z ust znanej opolskiej dziennikarki radiowej Ewy Lubowieckiej, która zdradzając obecnym jak ważna dla niej jest poezja Julii Hartwig, zaprezentowała swoją interpretację kilku wierszy bohaterki wieczoru.

W trakcie spotkania Julia Hartwig okazała się bardzo dystyngowaną, skromną osobą, roztaczającą wokół siebie wiele uroku. Stąd wyczuwalna niechęć do kończenia spotkania. Rekompensatą była możliwość uzyskania autografu autorki z osobistym dopiskiem. Przy okazji spotkania można było kupić ostatnie tomiki wierszy Julii Hartwig.

Wystawa „Zbyszko Bednorz – 90. rocznica urodzin”

10 października 2003 roku w gmachu Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu otwarto wystawę prezentującą życie i dzieło Zbyszko Bednorza. Wystawa, zorganizowana z okazji 90. urodzin nestora opolskich pisarzy była niepowtarzalną okazją poznania wielości dokonań twórcy, zarówno w sferze działań społecznych, pracy naukowej, czy literackiej. Można było prześledzić drogę życiową Zbyszko Bednorza od rodzinnego domu w wielkopolskich Skalmierzycach, pracę w czasie wojny, w Sekcji Zachodniej (referat śląski) Departamentu Informacji i Prasy Delegatury Rządu RP na Kraj, aresztowanie i osadzenie w więzieniu we Wronkach, pracę na rzecz środowiska literackiego na Śląsku, pracę redakcyjną w wielu pismach społeczno-literackich, po przyjazd

Zbyszko Bednorz wita zaproszonych na otwarcie wystawy gości

do Opolu i działalność naukową w opolskim Instytucie Śląskim. Na wystawie zgromadzono pierwodruki wszystkich prac Zbyszko Bednorza, dyplomy licznych nagród i wyróżnień. Cennym uzupełnieniem prezentowanych materiałów były rękopisy oraz zdjęcia z prywatnego archiwum pisarza. Zdjęcia, ilustrujące oficjalne wydarzenia z życia autora, dały też możliwość poznania pisarza prywatnie – w gronie najbliższych i przyjaciół, w bardzo wzruszających „domowych” sytuacjach.

Otwarcu wystawy towarzyszył występ chóru Schola

Cantorum Opoliensis „Legenda” prowadzonego przez Elżbietę i Alfreda Willimów. Na uroczystości oprócz rodziny i przyjaciół obecni byli przedstawiciele władz miasta i województwa, reprezentanci opolskiego środowiska literackiego i naukowego. Laudację na cześć jubilata wygłosiła prof. Krystyna Heska-Kwaśniewicz. Oficjalne gratulacje na ręce Zbyszko Bednorza złożyli m.in. wojewoda opolski Elżbieta Rutkowska, senator RP prof. Dorota Simonides, rektor Uniwersytetu Opolskiego Józef Musielok i oczywiście dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu Tadeusz Chrobak, który w prezencie wręczył jubilatowi wydany z tej okazji przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Opolu dziennik Zbyszko Bednorza „Na Chabrach przy pół czarnej”.

Otwarcie wystawy zorganizowano w przeddzień 90. urodzin Zbyszko Bednorza, była to więc okazja do wielu serdecznych słów i gestów skierowanych w stronę jubilata. Niespodzianką był olbrzymi tort w kształcie otwartej książki z autografem Zbyszko Bednorza, którym na zakończenie uroczystości Jubilat częstował swoich gości.

*

Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu – Tadeusz Chrobak został odznaczony austriackim Krzyżem Honorowym za zasługi w dziedzinie nauki i sztuki. Uroczystość wręczenia nagrody odbyła się 16 października 2003 roku w Złotej Sali Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

*Violetta Łabędzka
WBP w Opolu*

Austriacki Krzyż Honorowy wręczyła Konsul Generalny Austrii w Polsce mgr Hemine Poppeller

Biblioteka Publiczna w Namysłowie

1 października mieliśmy możliwość spotkania z wybitną poetką, eseistką, tłumaczką Julią Hartwig. W spotkaniu udział wzięli gimnazjaliści i licealiści, byli przypadkowi słuchacze, no i byli oczywiście młodzi poeci z Klubu „Wena”.

Autorka opowiadała o swojej drodze twórczej, swoich podróżach, przeróżnych doznaniach, których dostarczają jej kontakty z ludźmi, i twórczość innych wielkich poetów. Przedstawiła i skomentowała kilka własnych utworów, mówiła na temat powstawania kolejnych tomów jej poezji, a potem zaprosiła do rozmowy. Okazało się, że tu, w małym miasteczku można sensownie i ciekawie porozmawiać na tematy związane z literaturą. Ze strony słuchaczy padały pytania o sens bycia poetką, o to, czy sama bohaterka spotkania czuje się spełniona w tym co robi, o jej inspiracje, o stosunek do wielkich wydarzeń na świecie. Pytano też o jej kontakty z kulturą krajów, które zwiedzała, o różnicach i podobieństwach tych kultur.

Słuchaczy interesowało jak czuje się poeta, gdy po jego wystąpieniu zapada niespodziewana cisza, albo – odwrotnie – gdy słuchacze nie chcą się jeszcze rozstać z poetką. Pani Julia Hartwig odpowiadała cierpliwie i wyglądało na to, że jest mile

Julia Hartwig w trakcie spotkania z namysłowskimi czytelnikami

zaskoczona poziomem zadawanych pytań.

Bardzo ciekawie zrobiło się, gdy dyskusja zaczęła zmierzać w kierunku próby oceny dokonań młodych poetów w naszym kraju i o tzw. błyskotliwych karierach literackich, a także o tym, czy rzeczywiście istnieje zjawisko tzw. samospełniających się, czy raczej samokreujących sław literackich.

Poetka zainteresowała się dokonaniem Klubu „Wena”. Na koniec podpisywała własne książki – kolejka chcących uzyskać autograf Autorki była długa.

*

17 października 2003 roku w Bibliotece Publicznej w Namysłowie odbyło się spotkanie bibliotekarzy powiatu namysłowskiego. Było to pierwsze spotkanie inaugurujące działalność namysłowskiej biblioteki na rzecz powiatu.

W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele władz gminnych i powiatowych, przedstawiciele Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu, dyrektor Namysłowskiego Ośrodka Kultury oraz kierownicy bibliotek gminnych i filii bibliotecznych z Pokoju, Swier-

W spotkaniu uczestniczyli: Adam Zajac – dyrektor Namysłowskiego Ośrodka Kultury, Sławomir Hinborch – kierownik Wydziału Oświaty i Kultury Starostwa Powiatowego w Namysłowie, Teresa Hruby – kierownik biblioteki, Tadeusz Jaroszewski – z-ca burmistrza Namysłowa, Piotr Polus – kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego WBP w Opolu

czowa, Wilkowa i Namysłowa.

Na spotkaniu omówione zostały podstawy prawne oraz treść podpisanego porozumienia zawartego w dniu 20 marca 2003 roku w sprawie powierzenia Gminie Namysłów zadań przewidzianych dla Powiatowej Biblioteki Publicznej Powiatu Namysłowskiego, zgodnie z uchwałą Nr V/41/03 Rady Miejskiej w Namysłowie z dnia 13 marca 2003 roku. Zadania wynikające z porozumienia będą realizowane przez Bibliotekę Publiczną w Namysłowie.

Biblioteki prezentowały swoje placówki oraz przedstawiły propozycje do planu pracy na rok 2004.

Dyskusja dotyczyła trudnych sytuacji bibliotek gminnych, najczęściej padały stwierdzenia: nie mamy pieniędzy na zakup książek i prasy, już od wielu lat nie zorganizowaliśmy spotkania autorskiego, brakuje środków na bieżące utrzymanie naszych bibliotek, o komputerach możemy tylko pomarzyć.

Przekazanie Bibliotece Publicznej w Namysłowie zadań oraz środków finansowych niezbędnych do prowadzenia działalności na rzecz powiatu, może być iskierką nadziei dla bibliotek gminnych, oczekujących pomocy już nie tylko merytorycznej, ale również finansowej. Padały deklaracje, zarówno ze strony władz gminnych, jak i powiatowych, pomocy organizacji kursów komputerowych oraz spotkań autorskich.

Uczestnicy spotkania mieli możliwość zapoznania się z literaturą i prasą fachową oraz wydawnictwami Biblioteki Publicznej.

*

Wystawy plastyczne, prezentacje teatralne i spotkania autorskie wypełniły program obchodów Europejskiego Roku Niepełnosprawnych zorganizowanych przez Bibliotekę Publiczną w Namysłowie. Przez pięć dni od 20 do 24 października 2003 roku Biblioteka Publiczna w Namysłowie gościła osoby niepełnosprawne, dla których przygotowała specjalny program, rozpoczęcie

obchodów poprzedziło otwarcie wystawy prac plastycznych i wyrobów artystycznych. Do czynnego udziału w obchodach zaproszono dzieci z Przedszkola Integracyjnego, uczniów Zespołu Szkół im. Adama Mickiewicza, podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy oraz osoby starsze przebywające w Domu Pomocy Społecznej w Namysłowie. Program był tak przygotowany, aby wszystkie grupy wiekowe miały możliwość uczestniczenia i prezentacji swojego dorobku. W spotkaniach z czytelnikami młodszymi uczestniczyła poetka i dziennikarka Karolina Kusek. Dziecięce zespoły teatralne z Przedszkola Integracyjnego oraz aktorzy Środowiskowego Domu Samopomocy w Namysłowie prezentowali wiersze Juliana Tuwima. Uczniowie Zespołu Szkół im. Adama Mickiewicza uczestniczyli w warsztatach plastycznych. Miłośnicy historii mogli zapoznać się z dawnymi i współczesnymi dziejami Ziemi Namysłowskiej. W uroczystościach uczestniczyli zaproszeni goście, rodzice, dziadkowie, opiekunowie, nauczyciele, dyrektorzy szkół, przyjaciele dzieci niepełnosprawnych, a także przedstawiciele władz miejskich Namysłowa.

Teresa Hruby
Biblioteka Publiczna w Namysłowie

*Dzieci z Przedszkola Integracyjnego
w prezentacji „Rzepki” Juliana Tuwima*

CENTRUM EDUKACJI BIBLIOTEKARSKIEJ I DOKUMENTACYJNEJ w Warszawie filia w Opolu

Inauguracja pomaturalnego zaocznego studium bibliotekarskiego przy Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu

23 września 2003 r. w Opolu rozpoczęła pracę Filia Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej.

Nowa placówka znalazła swoją siedzibę w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu przy ul. Piastowskiej 20. Będzie się zajmowała organizacją seminariów, konferencji i spotkań związanych z rozpowszechnianiem wiedzy i czytelnictwa.

Jednocześnie przy filii rozpoczęło swoją działalność Pomaturalne Studium Zawodowe Zaoczne o kierunku bibliotekarskim. Szkoła przygotowuje słuchaczy do podjęcia pracy zawodowej w bibliotekach różnych typów oraz do kontynuowania nauki w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego. Nowa placówka edukacyjna ma wypełnić lukę, jaka powstała po zlikwidowaniu Państwowego Pomaturalnego Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy w Opolu.

Inauguracja pierwszego roku akademickiego odbyła się w sali konferencyjnej biblioteki. Zaproszonych gości, nauczycieli i słuchaczy powitał dyrektor WBP Tadeusz Chrobak oraz wicedyrektor CEBID w Warszawie Mirosława Majewska. Referat „Bibliotekarz w nowoczesnej bibliotece” wygłosiła dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego dr Wanda Matwiejczuk. Uroczystości otwarcia towarzyszyły opolskie media.

Pierwsze zajęcia dydaktyczne z grupą słuchaczy liczącą 33 oso-

by przeprowadziła Urszula Olesińska z przedmiotu Literatura piękna. Słuchaczami są w większości pracownicy bibliotek publicznych podwyższający swoje kwalifikacje, ale także te osoby, które dopiero zamierzają pracować w tym zawodzie. Zajęcia odbywają się w systemie zaocznym, przeważnie dwa razy w miesiącu; w piątki i soboty. Do dyspozycji słuchaczy jest sala wykładowa i przygotowywana nowoczesna pracownia komputerowa.

Grono pedagogiczne w osobach Anny Lisińskiej-Tokarskiej, Violetty Łabędzkiej, Urszuli Olesińskiej, Aleksandry Paniewskiej, Andrzeja Pasierbińskiego i Anny Sękowskiej wkrótce poszerzy się o nauczycieli nowych przedmiotów. Kierownikiem opolskiej jest Piotr Polus, sekretarzuje jej Hanna Jamry.

Hanna Jamry
CEBID filia w Opolu

*Otwarcie opolskiej filii CEBID;
od lewej: Janusz Wójcik, Mirosława Majewska, Tadeusz Chrobak,
Wanda Matwiejczuk, Piotr Polus*

Słuchacze I roku

dr Wanda Matwiejczuk

Dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego

Bibliotekarz w nowoczesnej bibliotece *

Nowocześnie, to: stosownie do nowych czasów, współcześnie, teraźniejszo, z uwzględnieniem najnowszych osiągnięć w danej dziedzinie, postępowo. Nowoczesna biblioteka powinna być instytucją dysponującą księgozbiorem odpowiadającym zapotrzebowaniom czytelników, kompletnym pod względem dziedzinowym, aktualnym i uzupełnianym o najnowsze publikacje, pieczołowicie chroniącą zbiory dawne, dbającą o czasopiśmiennictwo zarówno w wydaniu tradycyjnym, jak i w formie zdigitalizowanej. Biblioteka zaliczana do nowoczesnych pełni również funkcję placówki informacyjnej realizującej usługi na rzecz społeczeństwa doskonalącego wykształcenie, instytucji i organizacji państwowych oraz prywatnych. Jest to bowiem miejsce, gdzie w zasobach bibliotecznych i dostępnych dziedzinowych bazach danych znajdują się dokumenty, źródła wiedzy i komunikaty informacyjne specjalistyczne, które nigdzie indziej nie są dostępne czytelnikowi tak kompleksowo i dogodnie. Taka placówka o charakterze kulturalno-oświatowym i naukowym, o wielofunkcyjnych zadaniach wymaga wyposażenia w najnowszy technologicznie sprzęt, ułatwiający pracę bibliotekarzom i dostęp do zbiorów bibliotecznych użytkownikom. Czy współczesne polskie biblioteki są już w pełni nowoczesne? Otóż, najszybciej podjęły działania zmierzające do wprowadzenia nowoczesnych rozwiązań organizacyjnych i informatyzacji usług biblioteki naukowe wyższych uczelni. Wprowadzenie zmian ułatwiających pracę czytelnikom

* Referat został wygłoszony w trakcie inauguracji pierwszego roku akademickiego opolskiej filii CEBiD

oraz szybka rozbudowa księgozbiorów okazały się koniecznością, bibliotekarze musieli stanąć na płaszczyźnie partnerstwa z kadra naukową, prowadzącą badania i kształcącą młodzież do nowych zadań, w zmieniającej się sytuacji społecznej i gospodarczej Polski i Europy. Szybko zorientowano się, że nie można samowystarczalnie realizować wszystkich zadań i polegać wyłącznie na własnych zasobach oraz pracy jednego zespołu bibliotecznego. Motywacją do wspólnego, często konsorcyjnego działania stały się również uwarunkowania ekonomiczne, zmuszające do wielu ograniczeń i rozłożenia kosztów realizacji ważnych celów, na kilka bibliotek. Przykładem mogą być wspólne zakupy baz badanych, koordynacja prenumeraty czasopism naukowych zagranicznych w poszczególnych środowiskach, unowocześnianie i usprawnianie wypożyczeń międzybibliecznych krajowych i zagranicznych. Połączone działania podjęto również w związku z komputeryzacją bibliotek. Wspólnie wybrany system pozwalał na obniżenie kosztów instalacji i wdrażania, a także czynności związanych z opracowaniem księgozbioru. Tworzone komputerowo katalogi, dostępne nie tylko w sieci systemu, lecz także poprzez Internet, ułatwiały bibliotekarzowi przejmowanie opracowanej informacji katalogowej i wymianę danych między sobą. Oszczędzony w ten sposób czas, spożytkowany jest na lepszą obsługę czytelników. Nowe inicjatywy i unowocześnianie pracy bibliotecznego byłyby możliwe, gdyby nie nowe, inne zrozumienie pojęcia – zarządzanie biblioteką.

W odmiennej nieco sytuacji niż biblioteki szkół wyższych znalazły się biblioteki publiczne obejmujące zasięgiem oddziaływania województwo, miasto, osiedle, gminę lub wieś i uzależnione w zakresie podejmowanych nowych i nowoczesnych rozwiązań organizacyjnych od władz samorządowych, które nie zawsze zapewniały odpowiednie środki finansowe na ich realizację. Zmiany administracyjne i trudności ekonomiczne spowodowały zahamowania w procesie unowocześnienia działalności bibliotecznego

nej, a w wielu środowiskach wręcz ograniczono mieszkańcom dostęp do książek, skracając czas pracy i redukując obsadę kadrową tych placówek, lub je likwidując. Z nowoczesnością zmierzyły się jednak duże biblioteki publiczne wojewódzkie i miejskie wprowadzając komputeryzację, modernizując lokale biblioteczne i przystosowując informację biblioteczną do aktualnych zainteresowań i potrzeb czytelników danego środowiska¹. Biblioteki pedagogiczne i szkolne podzieliły częściowo los bibliotek publicznych, ich rozwój warunkuje także sytuacja ekonomiczna regionu i decyzje administracji samorządowej. Mniejsze placówki z tej grupy bibliotek napotykać na wiele trudności nie tylko na płaszczyźnie unowocześniania pracy, lecz także w zakresie realizacji podstawowej funkcji, jaką jest rozwój księgozbioru. Należy wspomnieć, że zbiory książek, czasopism, mediów audiowizualnych i informacji bibliograficznej w tych bibliotekach są bardzo wartościowe i służą dydaktyce, a także nauce.

Biblioteki szkół wyższych placówek naukowych, biblioteki publiczne, pedagogiczne i szkolne, pomimo różnych uwarunkowań ich działalności czynią wiele, aby nadażyć za nowymi technologiami i coraz bardziej zmieniającymi się potrzebami czytelników. W najbliższej przyszłości czeka je wiele wyzwań, które inaczej określą i uwarunkują miejsce bibliotek w kręgu placówek kulturalnych, oświatowych i naukowych. Wiele będzie zależało od polityki państwa i uznania odpowiedniej, ważnej rangi bibliotek. Bardzo istotne będzie również to, jak zespoły biblioteczne zorganizują pracę w nowoczesnym systemie komunikacji społecznej i w jakim stopniu dostosują tradycyjną działalność gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów do standardów europejskich i światowych. Najwięcej w tym procesie będzie zależało zatem

¹ Między innymi przykładem takiego działania może być Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu, która po tragicznej powodzi z 1997 r. wznowiła działalność w nowoczesnej przestrzeni lokalowej z poszerzonym warształem informacyjnym o większy księgozbiór czytelników oraz z rozbudowaną informacją ulokowaną w bazie komputerowej i na CD-romach

od kadry bibliotecznej. Zawód bibliotekarza należy do najstarszych zawodów w dziejach kultury. Dokładność i odpowiedzialność bibliotekarza, warunkuje pracę badacza, naukowca, nauczyciela, studenta, ucznia i każdego człowieka poszukującego treści i informacji bliskich jego potrzebom. Współcześni czytelnicy oczekują od bibliotekarza: rzetelnej i szybkiej usługi, konkretnej książki, czasopisma, dokumentu technicznego, aktu prawnego, dostępu do informacji zapisanej w nowej formie medialnej, a także osiągalnej z przestrzeni Internetu. Efektywność tych usług oceniana jest w dwu sferach, jakości oraz czasu odbioru źródła lub informacji. Jak sprostać nowym oczekiwaniom użytkowników informacji i czytelników bibliotek (pomijam określenie klientów, uważając, że ten nowy marketingowy termin zbyt szybko zyskuje zastosowanie bez uprzedniej analizy co oznacza i gdzie funkcjonował do tej pory)? Aby jakość usług była na wysokim poziomie a czas ich realizacji zadawała osoby zlecające je bibliotekarzom, konieczna jest nowocześnie zorganizowana biblioteka i przypomnienie za prof. Zbigniewem Żmigrodzkiem „iz bibliotekarstwo jest służbą społeczną”².

Określając w zarysie elementy warunkujące funkcjonowanie biblioteki w nowoczesnym wymiarze, można przyjąć, że jest to:

- miejsce, gdzie tradycyjny zbiór ksiąg dawnych, druków współczesnych, dostęp do zdigitalizowanych treści ulokowanych w przestrzeni wirtualnej, pozwala człowiekowi przyjmować i pomnażać wiedzę, kształtować umiejętności oraz spędzać twórczo czas wolny, z korzyścią dla siebie i innych,
- środowisko, w którym grupa ludzi wypełniając określone powinności na stanowiskach: bibliotekarzy, pracowników informacji, informatyków, administracji i obsługi, zarządza zbiorami bibliotecznymi i kieruje usługami, stosując nowo-

²Z. Żmigrodzki, *Biblioteki w XXI wieku: tendencje i zagrożenia*, [w:] *Unowocześnianie organizacji i metod pracy bibliotek w świetle zmieniających się potrzeb czytelników*, Opole 2002, s. 29.

czesne technologie i standardy, poszukuje nowych wzorów oraz wdraża własne ciekawe metody pracy, służy społeczności, dla której została zorganizowana,

- obiekt zorganizowany tak, aby człowiek sprawny i niepełnosprawny poruszał się po nim bez większych trudności, uzyskując dostęp do księgozbioru i informacji,
- instytucja, która w poszukiwaniu nowych rozwiązań organizacyjnych i ekonomicznych, włącza się do inicjatyw lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich.

Nakreślona charakterystykę traktuje się hasłowo, ponieważ należy zdawać sobie sprawę ze złożoności problematyki, wymagającej bardziej szczegółowego naświetlania, zarówno w aspekcie organizacyjnym jak i zadaniowym.

Miejsce i funkcja bibliotekarza w dobrze zorganizowanej nowoczesnej bibliotece, jako instytucji świadczącej usługi społeczeństwu, nie różni się zbytnio od powinności i cech, jakimi charakteryzuje się człowiek zatrudniony w innej instytucji użyteczności społecznej, która jest jego miejscem pracy. Tak jak w wielu innych instytucjach powinien znać swe obowiązki, prawa i zasady działania, pozwalające mu prawidłowo realizować podjęte zadania i współuczestniczyć w sprawnym funkcjonowaniu całego systemu bibliotecznego. „Ważne jest przede wszystkim stałe uświadamianie sobie, dla kogo się pracuje i co ten ktoś o wynikach tej pracy sądzi”³.

Bibliotekarz zatrudniony w nowoczesnej bibliotece powinien:

- identyfikować się z tą instytucją,
- wykonywać powierzone zadania odpowiedzialnie, dbać o staranny dobór zbiorów, ich kompletność, estetykę i dostępność,
- starać się o dobry wizerunek biblioteki, włączać się do dzia-

³ Ibidem.

łań na rzecz *public relations*, uczestniczyć w reklamie i promocji świadczonych usług bibliotecznych, w tym celu powinien wykorzystywać m.in. możliwości Internetu, telewizji, prasy i radia, świadczyć usługi na jak najwyższym poziomie i pracować tak, aby czytelnicy byli zadowoleni z jego działalności,

- z otwartością i elastycznie reagować na zmiany wprowadzane w celu unowocześnienia czynności bibliotekarskich, sam kreatywnie powinien podejmować inicjatywy służące lepszej pracy, mniej uciążliwej dla bibliotekarzy oraz efektywniejszej dla czytelników i odbiorców informacji,
- wykazywać samodzielność i wiedzę na powierzonym stanowisku w bibliotece, podnosić kwalifikacje, interesować się nowościami i zmianami w zakresie całokształtu zadań bibliotecznych rozumiejąc, że obecnie wykonywany przez niego zakres obowiązków może ulec zmianie, bibliotekarz bowiem dziś udostępniający zbiory, jutro może być skierowany do innej pracy, na przykład do usług informacyjnych, gdzie niezbędna jest między innymi znajomość języka angielskiego, baz danych i serwisów informacyjnych,
- analizować wyniki własnej pracy, umieć ze zrozumieniem odnieść się do rezultatów działalności całego zespołu, wyciągnąć wnioski, wspólnie określić i podjąć nowe zadania, przyjąć postawę, która ułatwi mu dobrą komunikację interpersonalną zarówno w grupie współpracowników jak i z czytelnikami,
- zgodnie z zasadami demokracji powinnością staje się poszanowanie odmiennych poglądów osób różnych narodowości i wyznań, realizacja usług na rzecz wszystkich obywateli bez uprzedzeń rasowych, jak również bez uprzedzeń w odniesieniu do płci, wieku i przekonań, obowiązkiem staje się także stosowanie prawa chroniącego dane osobowe

czytelników, własność autorską i wolność słowa⁴.

Można przewidzieć, że w najbliższych latach uda się określić pragmatykę uwzględniającą wymogi kwalifikacyjne, prawa i obowiązki bibliotekarza, a także pracowników, którzy będą zatrudniani w zespołach bibliotecznych do wykonywania prac związanych z zarządzaniem, automatyzacją i obsługą różnych zakresów systemu bibliotecznego. Nim jednak stanie się to rzeczywistością w nowoczesnej polskiej bibliotece, nowe wyzwania, które podejmą bibliotekarze uwarunkuje aktualna sytuacja ekonomiczna. Tym wyzwaniom musi sprostać w pierwszej kolejności kadra kierownicza, od niej bowiem wymagana będzie wiedza z zakresu ekonomii i finansów, nowoczesnego marketingu i umiejętności negocjacji.

W podsumowaniu, nawiązując do artykułu Bożeny Bednarek-Michalskiej *Bibliotekarz dziś i jutro – jaki powinien być?*, pragnę wyrazić przekonanie, że wielu bibliotekarzy obok: konsultantów informacji, analityków informacji, sprawozdawców informacji, specjalistów dziedzinowych, ideksatorów, biblioterapeutów, katalogerów, nadal będzie funkcjonowało w bibliotece, jednak z pewnością innej, nowocześniejszej obsługując innych użytkowników, udostępniając zbiory wydane i dostępne w nowej formie (elektronicznej), zmieni się przestrzeń biblioteki (być może na wirtualną) a bibliotekarze choć ci sami, będą zmuszeni przystosować się do uwarunkowań, które wprowadza postęp w elektro-technice i coraz bardziej wymagające społeczeństwo. Do niedawna

⁴Zob.: B. Bednarek-Michalska, *Bibliotekarz dziś i jutro – jaki powinien być?* – „Bibliotekarz” 1998, nr 12, s. 3-7; J. Wołosz, *Bibliotekarz – zawód z jaką przyszłością?* – „Bibliotekarz” 1997, nr 1, s. 2; M. Witkowska, *Public relations w bibliotece – nasze nastawienie do różnych kategorii odbiorców informacji, dziś i jutro*, Warszawa 1997; J. Kotulska, *Public relations Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego*, „Rocznik Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego”, R. 6: 2002, s. 39-45.

pokonywaliśmy psychologiczną barierę wdrażanej komputeryzacji, obecnie koniecznością staje się zwiększenie i zaakceptowanie zmian zachodzących w naszym otoczeniu, a przede wszystkim profesjonalne przygotowanie się do nowych zadań.

PRZEPISY PRAWNE

Ministerstwo Kultury – Departament Prawno-Legislacyjny wyjaśnia:

Wnoszenie opłat za usługi reprograficzne od firm kserograficznych

Firmy kserograficzne płacą od 1 do 3 procent wpływów uzyskiwanych z działalności gospodarczej w zakresie zwielokrotniania utworów dla własnego użytku osobistego osób trzecich.

Stawki opłat określa *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 27 czerwca 2003 w sprawie opłat uiszczanych przez posiadaczy urzędzeń reprograficznych (Dz. U. Nr 132, poz. 12 32)*.

Do poboru opłat są uprawnione dwie organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi:

– Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych KOPIPOL – na rzecz twórców. Adres: 25-314 Kielce, al.1000-lecia Państwa Polskiego 7, tel.(041) 34 24 436, 34 24 426

– Stowarzyszenie Autorów i Wydawców „Polska Książka” – na rzecz wydawców. Adres: 30-063 Kraków, al.3-go Maja 7, tel/fax (012) 423 47 69, 634 37 65, 634 51 07.

Organizacje wysyłają dane o numerach kont do punktów ksero, których adresy posiadają.

Oprócz opłat firmy kserograficzne zobowiązane są przedstawić informację o sposobach ich naliczania. Nie ma jednak oficjalnego formularza, na którym należy przedstawić informację (*Gazeta Prawna Nr 167 z 28 sierpnia 2003 r. s.17*).

W związku z kierowanymi do Ministerstwa Kultury licznymi pytaniami bibliotek dotyczącymi obowiązku wnoszenia opłat za prowadzenie działalności reprograficznej w warunkach określonych

w art.14 ustawy o bibliotekach, to jest po kosztach wykonania usługi – Departament Prawno-Legislacyjny w piśmie z dnia 4 września 2003 roku, L.dz.DP.WPA.024w/289/03 przedstawił następujące stanowisko.

Obowiązek wnoszenia opłat przez posiadaczy urządzeń reprograficznych dotyczy tych posiadaczy, którzy prowadzą działalność gospodarczą w zakresie zwielokrotniania utworów dla własnego użytku osobistego osób trzecich.

Art.14 ust.2 pkt.1 w związku z ust.3 ustawy o bibliotekach stanowi, że bibliotek, których organizatorami są ministrowie, kierownicy urzędów centralnych i jednostki samorządu terytorialnego, mogą pobierać opłaty m.in. za świadczone przez siebie usługi reprograficzne, ale wysokość tych opłat nie może przekraczać kosztów usługi.

Biblioteki zostały upoważnione do świadczenia usług reprograficznych po kosztach ich wykonania, bez możliwości osiągnięcia celu zarobkowego wymaganego w art.2 ust.1 *Prawo działalności gospodarczej* (Dz.U. Nr 101/99, poz. 1178, z późn.zm.). Uzyskiwanie zysku bilansowego stanowi o istocie działalności gospodarczej prowadzonej przez przedsiębiorców, na których spoczywa obowiązek wnoszenia opłat.

W ocenie ministerstwa biblioteki, o których mowa w art. 14 ustawy o bibliotekach, biblioteki jako instytucje kultury prowadzące w ramach swojej działalności statutowej usługi reprograficzne, zgodnie z art. 14 ust.3 ustawy o bibliotekach, nie mogą być traktowane jako przedsiębiorcy i nie są objęte obowiązkiem wnoszenia opłat określonych w art.20 (1) *ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych*.

W sytuacji, gdy biblioteka wynajmuje pomieszczenie osobie (firmie), która prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zwielokrotniania utworów dla własnego użytku osobistego osób trzecich – podmiot ten jest zobowiązany do wnoszenia opłat na podstawie art.20 (1) cytowanej ustawy .

Stanowisko dotyczące zwolnienia z opłat bibliotek naukowych, których organizatorami są szkoły wyższe, z tytułu powielania utworów dla własnego użytku osobistego osób trzecich (studentów) na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi będzie przedstawione w najbliższym czasie.

WSPÓLPRACA Z ZAGRANICĄ

Białgorodskaja Oblastnaja Biblioteka (Białgorod, Rosja)

Zgodnie z Umową o wieloletniej współpracy obu zaprzyjaźnionych bibliotek w Opolu i Białgorodzie, doszło do kolejnej wymiany delegacji pracowników.

W dniach 23-28 czerwca 2003 roku bibliotekarze z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu przebywali z wizytą w Państwowej Publicznej Bibliotece Naukowej w Białgorodzie. W skład delegacji weszli: Tadeusz Chrobak – dyrektor WBP, Hanna Jamry – pracownik Działu Informacyjno-Bibliograficznego, Dorota Kania – pracownik Działu Gromadzenia, Opracowania i Katalogów.

Tradycyjnie już, gospodarze przygotowali bardzo bogaty program pobytu – tak merytoryczny jak i kulturalny. Doszło też do wzajemnej wymiany publikacji fachowych bibliotek, jak i wymiany publikacji z produkcji wydawniczej obu krajów, w kwotach ustalonych i zapisanych w *Umowie o współpracy za lata 2001-2004*.¹

Jihočeska vědecká knihovna (Czeskie Budziejowice, Czechy)

Z inicjatywy dr Květy Cempirkovej, dyrektora Południowoczeskiej Biblioteki Naukowej w Czeskich Budziejowicach doszło do wznowienia po wielu latach, wzajemnej współpracy naszych bibliotek.

Pierwsza umowa o współpracy została podpisana w listopadzie 1988 roku. Przez dwa lata współpracowaliśmy bardzo intensywnie i owocnie. Wymienialiśmy doświadczenia, zbiory, odwiedzali-

¹ Relacja z pobytu w Białgorodzie na stronie 71

śmy się wzajemnie. Nasi pracownicy uczestniczyli w uroczystościach jubileuszowych zaprzyjaźnionej biblioteki z 70-letnimi tradycjami, natomiast czescy bibliotekarze dwukrotnie gościli na Opolszczyźnie, poznając warsztaty pracy naszych działów merytorycznych, zwiedzając biblioteki publiczne i naukowe regionu opolskiego.

Niestety, okres intensywnych reform i zmienionej sytuacji ustrojowej w obu krajach zahamował na długie lata tak dobrze rozwijającą się współpracę. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu, w 1993 roku ponowiła próbę kontaktu, strona czeska jednak nie odpowiedziała. Dopiero w kwietniu 2003 roku sytuacja uległa zmianie – rozpoczęła ją korespondencja w Internecie, a następnie już oficjalna deklaracja spotkania. Doszło do niego w Opolu w dniach 30.09–2.10. 2003 roku.

Gościliśmy oficjalną czteroosobową delegację w składzie: Květa Cempirková – dyrektor Biblioteki, Ivo Kareš – zastępca dyrektora, Zuzana Hájková – kierownik działu instrukcyjnego i Slávka Hulková – pracownik tegoż działu.

W czasie bardzo krótkiego – półtoradniowego pobytu, goście zdążyli zwiedzić jedynie opolską księżnicę i jej agendy. W trakcie oficjalnych i nieoficjalnych rozmów z dyrekcją i kierownictwem Biblioteki wymieniono wiele informacji o istotnych zmianach jakie zaszły w obu bibliotekach, także w bibliotekarstwie polskim i czeskim w ostatnich piętnastu latach. Goście zachwycali się nowoczesnym wystrojem opolskiej Biblioteki, natomiast zaimponowała zaprezentowana w Internecie nowa siedziba Biblioteki w Czeskich Budziejowicach i jej pełna automatyzacja.

Uwieńczeniem krótkiej wizyty było podpisanie przez dyrektorów partnerskich bibliotek *Umowy o współpracy na lata 2003-2006*. Umowę wieloletnią będą uzupełniały Umowy wykonawcze na dany rok, szczegółowo precyzujące zakres i obszary współpracy.

*

Štátna vedecká knižnica (Baňska Bystrzyca, Słowacja)

W dniach 7-9 października 2003 roku delegacja bibliotekarzy z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu przebywała z wizytą w Państwowej Bibliotece Naukowej w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja).

W skład delegacji weszły: Elżbieta Knera – kierownik Działu Gromadzenia, Opracowania i Katalogów, Barbara Hetmańska – pracownik Działu Udostępniania, Małgorzata Bartoszevska – pracownik Działu Instrukcyjno- Metodycznego.

W czasie pobytu został przedstawiony i omówiony projekt *Umowy wykonawczej o współpracy obu bibliotek na 2004 rok.*²

*

Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár (Székesfehérvár, Węgry)

Podpisana w 2002 roku, w czasie pobytu na Węgrzech dyrektora Tadeusza Chrobaka, *Umowa o współpracy na lata 2002-2005* między Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Opolu, a Wojewódzką Biblioteką im. M. Vörösmarty w Székesfehérvár zaowocowała rewizytą w Opolu bibliotekarzy węgierskich.

W dniach 2-5 grudnia 2003 roku gościliśmy w Opolu oficjalną delegację bibliotekarzy węgierskich w składzie: József Komlosi – dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki im. Mihályya Vörösmarty w Székesfehérvár, dr Kisteleki Gyözöne – kierowniczka działu, Zab Antal Jenő – pracownik biblioteki, Andrzej Straszewski – tłumacz.

W czasie pobytu na Opolszczyźnie goście zwiedzili opolską Książnicę i jej oddziały, a na jej przykładzie zapoznali się ze specyfiką organizacji i pracy wojewódzkich bibliotek publicznych w Polsce. Byli też gośćmi bibliotek w Brzegu i Kędzierzynie-Koźlu. W ramach programu kulturalnego zwiedzili zabytki Opoli, Zamek Piastów Śląskich w Brzegu. Dyrektorzy partnerskich bi-

² *Relacja z pobytu w Bańskiej Bystrzycy na stronie 73*

bliotek omówili w szczegółach, a następnie podpisali uzupełniającą *Umowę wykonawczą na 2004 roku*. Znalazł w niej między innymi swoje odbicie bardzo istotny zapis o wzajemnej popularyzacji usług bibliotecznych z wykorzystaniem Internetu, tj. wzajemnym bezpośrednim dostępie do stron domowych www. Mamy nadzieję, że podobnie jak wieloletnia już współpraca z bibliotekami zagranicznymi Rosji, Słowacji i Czech, współpraca z biblioteką w Székesfehérvár będzie rozwijać się równie aktywnie i owocnie.

Anna Śliwińska
WBP w Opolu

*

*Delegacja bibliotekarzy
z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu w Rosji*

Na zaproszenie Państwowej Publicznej Biblioteki Naukowej w Białgorodzie, w dniach 23-28 czerwca 2003 roku, gościła delegacja bibliotekarzy z Opolu w składzie: dyrektor WBP w Opolu Tadeusz Chrobak oraz pracownicy Hanna Jamry i Dorota Kania.

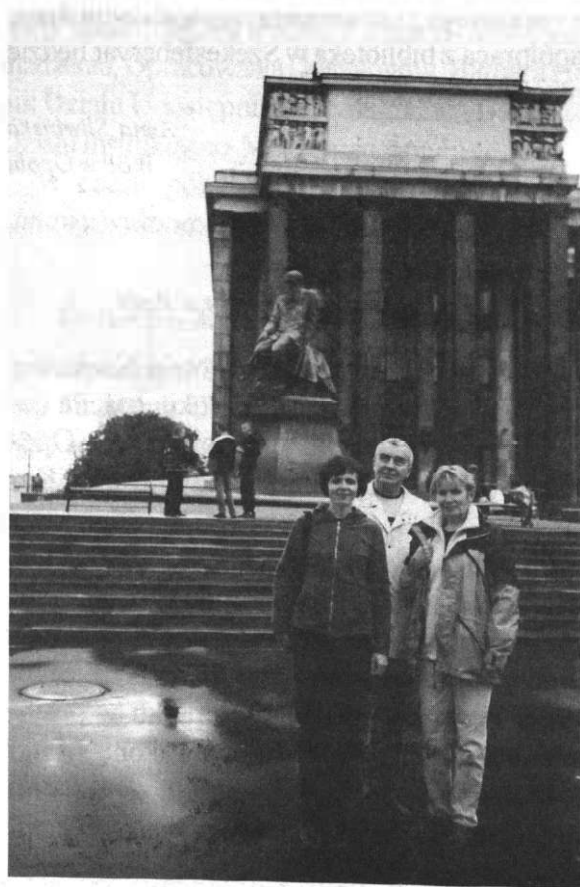
Tym razem program pobytu obejmował nie tylko zwiedzanie okręgu białgorodzkiego. Z Moskwy do Białgorodu podróżowaliśmy samochodem zatrzymując się po drodze w większych miastach: Tule, Orle, Kursku. Zwiedziliśmy Jasną Polanę i muzeum Lwa Tołstoja, spacerowaliśmy po przepięknym parku w posiadłości Iwana Turgieniewa, oglądaliśmy cudowną ikonę Matki Boskiej w świątyni kurskiej „Korzennej Pustelni”.

W Białgorodzie tradycyjnie spotkaliśmy się z pracownikami biblioteki i zwiedziliśmy białgorodzką księżnicę. Mieliliśmy możliwość zapoznania się z pracą i problemami bibliotek niższego szczebla. Wszędzie spotkała nas (już przysłowiowa) rosyjska gościnność. Zaobserwowaliśmy, że rosyjskie biblioteki, na wzór skandynawskich, stały się centrami życia społecznego i kulturalnego. Są miejscem, gdzie mieszkańcy mogą zasięgnąć porady prawnej, so-

cjalnej, otrzymać informację o rozkładzie jazdy miejscowych autobusów, prowadzą pośrednictwo w zakupie – sprzedaży samochodów itp. W każdej, nawet najmniejszej placówce prowadzona jest kronika oraz historia miejscowości; bibliotekarze odwiedzają archiwa, rozmawiają ze starymi mieszkańcami, notują wszystkie ważniejsze wydarzenia. Rezultatem tych poczynań ma być wydawnictwo opracowane i wydane przez bibliotekę w Biełgorodzie.

W czasie spotkania z dyrektorem Wydziału Kultury w Biełgorodzie Tadeusz Chrobak wręczył pismo od marszałka naszego województwa zapraszające z polskiej strony do współpracy wszystkie biełgorodzkie placówki kultury.

Hanna Jamry
WBP w Opolu

Delegacja WBP – Dorota Kania, Tadeusz Chrobak, Hanna Jamry przed Biblioteką Lenina w Moskwie

*

***Delegacja bibliotekarzy
z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu na Słowacji***

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu i Štatna Vedecka Kniznica w Bańskiej Bystrzycy współpracują ze sobą od ponad 30. lat. Wyrazem tej współpracy są między innymi wzajemne odwiedziny bibliotekarzy obu bibliotek, które służą nawiązaniu

Pracownicy WBP w Opolu – Elżbieta Knera, Barbara Hetmańska, Małgorzata Bartoszewska na spotkaniu z dyrektorkami biblioteki w Bańskiej Bystrzycy

i podtrzymaniu kontaktów zawodowych oraz przekazywaniu doświadczeń.

W dniach 7-9 października 2003 roku grupa bibliotekarzy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej z Opolu gościła w Bańskiej Bystrzycy, Wizyta miała charakter szkoleniowy, a program był dostosowany do zainteresowań zawodowych uczestników.

Śtátna Vedecka Knižnica jest biblioteką naukową o uniwersalnym profilu księgozbioru, obsługującą przede wszystkim studentów i pracowników nauki, również mieszkańców miasta. Dodatkowo pełni funkcję centralnej biblioteki w kraju gromadząc normy i patenty.

Na przestrzeni ponad siedemdziesięciu lat przekształcała się z Miejskiej (1926-1950) w Wojewódzką (1951-1969), a następnie w Państwową Bibliotekę Naukową. Główna siedziba Biblioteki mieści się w zabytkowym osiemnastowiecznym obiekcie przy ul. Lazovnej 9. Tu lokalizowane są wszystkie podstawowe działy biblioteki oraz 13 czytelń dysponujących 140. miejscami. W sąsiednim budynku mieści się czytelnia zbiorów muzycznych i audiowizualnych.

W ciągu ostatnich lat w Bibliotece dokonano wiele znaczących zmian, dostosowując poziom obsługi czytelnika do wymagań nowych czasów.

W 1996 roku wdrożono amerykański system biblioteczno-informacyjny VTLS, który jest stosowany przez większość bibliotek naukowych w Polsce. Biblioteka posiada 120 stanowisk komputerowych, w tym 40 do dyspozycji czytelników.

Aparat informacyjny stanowią katalogi tradycyjne oraz katalog elektroniczny dostępny w komputerowej sieci bibliotek i w Internecie. Czytelnikom udostępniane są następujące bazy danych: Słowacka Bibliografia Narodowa, Czeska Bibliografia Narodowa i Pedagogiczna baza danych. W 2000 roku w Bibliotece utworzono Centrum Informacji Europejskiej, gdzie udostępniane są wszelkie materiały informacyjne związane z problematyką europejską, dotyczące m.in. strukturalnych funduszy UE, programów UE, europejskiego prawa. Centrum obsługiwane jest przez specjalistę, odbywającego w bibliotece zastępczą służbę wojskową.

W 2001 roku otwarto czytelnię multimedialną, a następnie firmowane przez Fundację Roberta Boscha Centrum Niemieckiego Języka i Literatury, które zajmuje się m.in. udzielaniem pomocy metodycznej studentom i nauczycielom w zakresie niemieckiego języka i literatury. Do użytku czytelników oddano w roku bieżącym nową,

uniwersalną czytelnię i czytelnię dokumentów elektronicznych. Na ten cel przeznaczono zrekonstruowaną część zabytkowego poddasza, tworząc nowoczesne, dwupoziomowe wnętrze.

Szczególne miejsce zajmuje przyłączone do biblioteki w 2001 roku Muzeum Literatury i Muzyki, które dokumentuje literacką i muzyczną kulturę regionu Bańskiej Bystrzycy i Brezna. Jego zadaniem jest zbieranie i przechowywanie pamiątek związanych z życiem i twórczością pisarzy, reżyserów, scenografów, z teatralnymi i operowymi premierami, koncertami, festiwalami. Jest też miejscem, gdzie ogniskuje się życie kulturalne miasta, odbywają się koncerty muzyczne, przedstawienia teatrów dziecięcych, spotkania z twórcami. Ze względu na specjalizację jest jedynym takim muzeum na Słowacji i w Europie.

Biblioteka posiada zbiory wielkości 1.650.000 jednostek, w tym książek, roczniki czasopism, normy i patenty, mikrofilmy, muzykalia i mapy, audio i video dokumenty, dokumenty elektroniczne, 1200 tytułów krajowych i zagranicznych periodyków.

Zbiory udostępniane są na zewnątrz oraz prezencyjnie w kilkunastu specjalistycznych czytelniach. Za większość usług pobierane są opłaty, głównie za udostępnianie informacji, dostęp do baz danych, za korzystanie z urządzeń elektronicznych, dostęp do Internetu.

Biblioteka stale współpracuje z Instytutem Goethego w Mníchowie, Fundacją Roberta Boscha, Kancelarią Rady Europy w Bratysławie, z partnerskimi bibliotekami krajowymi i zagranicznymi. Jest nastawiona na biblioteczną-bibliograficzną, wydawniczą i kulturalno-oświatową działalność. Pełni funkcje regionalne i ponadregionalne, biorąc udział w tworzeniu słowackiej narodowej bibliografii w zakresie wybranych dziedzin nauki, w budowaniu generalnej bazy druków słowackich i słowackiej narodowej retrospektywnej bibliografii, stanowi również centralny ośrodek rejestrujący narodową bibliografię w dziedzinie patentów.

Ambicją Biblioteki jest nadążanie za nowoczesnymi trendami świa-

towymi w procesach informatyzacji i internetyzacji, a tym samym stwarzania możliwości szerokiego dostępu do krajowych, europejskich i światowych źródeł informacji.

Elżbieta Knera
WBP w Opolu

NOWOŚCIO ŚLĄSKU OPOLSKIM

propozycje do księgozbioru podręcznego

Chorowska Małgorzata : Rezydencje średniowieczne na Śląsku : zamki, pałace, wieże mieszkalne. - Wrocław : Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2003. - 338 s. : il. - Bibliogr. s. 311-327

Książka przybliży kilkadziesiąt znanych i nieznanych siedzib – domów zakonnych, pałaców, wież mieszkalnych. Przywołuje obraz życia na zamkach i różnorodność dawno zapomnianych pomieszczeń jak aule, komnaty, izby, komory i kuchnie. Zasięgiem badań objęto obszar Dolnego Śląska oraz Śląska Opolskiego.

Dmochowski Zygmunt : Wybór wierszy / pośl. Józef Szczupał. - Kielce : Oficyna Wydawnicza STON 2, 2003. - 220, [2] s. : portr.

Zygmunt Dmochowski od ponad trzydziestu lat związany jest z Opolem, wросł w opolskie środowisko literackie, wydał siedem tomików poezji, dwa poematy oraz w 2002 r. powieść. Jest poetą dwóch ojczyzn: ziemi opolskiej i Kujaw. Krytycy podkreślają szczerłość i autentyczność jego poetyckiej wypowiedzi. Wiersze zamieszczone w tomie pochodzą z wcześniejszych zbiorów, czy-

telnicy znajdą tu również nowe, jeszcze niepublikowane utwory.

Emmerling Ryszard, Zajączkowska Urszula :
Opole : stolica województwa opolskiego. -
Opole : Śląskie Wydaw. „ADAN”, 2003. -
128 s. : il.

Album stanowi ilustrowaną monografię miasta. Rozpoczyna się zwięzłą historią Opola zawartą w rozdziale „Od księstwa do województwa”, poprzez opisy dawnych i współczesnych obiektów architektonicznych, szkół i uczelni, instytucji i zakładów, kultury i sportu, pomników, aż po spis ulic dawnego Opola.

Filipczyk Erwin, Zawilak Norbert :
Dobra przez VII wieków. - Dobra : LITAR,
2002. - 115 s. [8] k. tabl. : il., portr. -
Bibliogr. s. 114-115

Jubileusz 700-lecia istnienia niewielkiej wioski Dobra w gminie Strzeleczki zainspirował autorów do opracowania niniejszej monografii tej miejscowości. Książka jest próbą przedstawienia w przystępny sposób dziejów Dobrej i korzeni jej mieszkańców.

Jagiello-Kołaczyk Marzanna : Sgraffita na Śląsku : 1540-1650. - Wrocław : Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2003. - 407 s. : il. - Bibliogr s. 359-365

Sgraffito to rodzaj dekoracji stosowanej na elewacjach budynków, najczęściej polegający na wycinaniu bądź wyskrobywaniu wzorów

w świeżym tynku, odpowiednio na siebie nałożonych i pokrytych pobiałą. W pracy przedstawiono wiele obiektów architektonicznych pochodzących ze Śląska Opolskiego z okolic m.in. Białej, Brzegu, Głuchołaz, Głubczyc, Koźła, Namysłowa, Nysy, Prudnika.

Krasiejów : sensacyjne odkrycia triasowych pra-dinozaurów / tekst Tomasz Sulej ; wstęp Jerzy Dzik ; zdj. i oprac. Mariusz Przygoda.
- Opole : Przygoda Studio, 2003. - 83 s. :
il. kolor.

W 2000 roku obieżyło Polskę sensacyjne odkrycie, przełomowe dla światowej paleontologii, triasowych pra-dinozaurów. Książka opisuje prace w krasiejowskim wyrobisku, jest bogato ilustrowana fotografiami triasowych gadów i płazów, które do złudzenia przypominają zdjęcia.

Oficjalska Elżbieta : Pozdrowienia z :
portret dawnej wsi opolskiej / red. Bogusław Szybkowski ; tł. na j.niem. Marta Sekuła. - Opole : Wydaw. MS, 2003. -
111, [1] s. : il. - Bibliogr. s. 110

Oto pozycja, którą biblioteki powinny mieć w swoim księgozborze podręcznym. W albumie znajdują się pocztówki z ponad 160 miejscowości Opolszczyzny. Wśród najbardziej popularnych tematów pocztówek należy wymienić budowle religijne, pałace i dwory, gospody i sklepy, szkoły oraz obiekty przemysłowe.

Osiem wieków ziemi leśnickiej / pod red. Alberta Lipnickiego ; Uniwersytet Wrocławski. Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych. - Wrocław : Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych Uniwersytetu Wrocławskiego, 2002. - 452 s. [15] k. tabl. : il. - Bibliogr. przy rozdz.

Publikacja jest pokłosiem cyklu spotkań pod wspólną nazwą „Historia Leśnicy”, zorganizowanego przez Dom Współpracy Posko-Niemieckiej w Gliwicach i Urząd Miejski w Leśnicy. Zamieszczone w zbiorze studia mają różnorodną tematykę: od zagadnień politycznych przez kwestie gospodarcze, religijne i etniczne po sprawy dziedzictwa kulturowego.

Powstania śląskie i plebiscyt z perspektywy osiemdziesięciolecia / pod red. Marka Masnyka ; Uniwersytet Opolski. - Opole : Wydaw. Uniwersytetu Opolskiego, 2003. - 133 s.

Tradycje powstań śląskich lokuje się na daleko niższych pozycjach niż pozostałe powstania narodowe. Dlatego historycy śląscy zgodnie upominają się o należne miejsce powstań śląskich. Prezentowane teksty wprowadzają wiele nieznanych faktów i zweryfikowanych ocen o wydarzeniach sprzed blisko wieku, wspomagają pamięć o powstaniach i plebiscycie w świadomości współczesnych Polaków.

Rzeka, która łączy... : historia lokalna powiatu oleskiego / oprac. red. Norbert Hober. - Opole - Gliwice : Starostwo Powia-

towe w Oleśnie ; Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, 2003. - 189, [3] s, [6] k. tabl.
kolor. : il. mapy. - Bibliogr. przy rozdz.

Na terenie powiatu oleskiego w ramach programu „Historia lokalna na przykładzie wybranych powiatów, miast i gmin” odbyło się 29 spotkań podzielonych na części tematyczne: historię miejscowości na przełomie XIX i XX wieku, okres międzywojenny i II wojnę światową oraz życie społeczno-kulturalne i zwyczaje, obrzędy ludowe. Zamieszczone w publikacji prace dotyczą historii i kultury Rudnik, Praszki, Kadłuba Wolnego, Radawia, Pawłowic, Gorzowa, Ziębowic i Olesna.

Tradycyjne zwyczaje i obrzędy śląskie :
wypisy / wybór i oprac. Teresa Smolińska ; Uniwersytet Opolski. - Opole : Wydaw. Uniw. Opolskiego, 2003. - 219 s.,
[24] k. tabl. : il. - Bibliogr. s. 205-215

Popularne kompendium, obejmujące teksty obrzędów dorocznych i rodzinnych, przeznaczone jest dla wszystkich miłośników kultury ludowej Śląska Opolskiego. W książce zamieszczono m.in. scenariusze wynoszenia marzanny, chodzenia z gaikiem, formuły życzeniowe, receptury wigilijnych potraw obrzędowych, pieśni weselne i pastorałki, przysłowia i in.

Uwarunkowania rozwoju regionalnego województwa opolskiego ze szczególnym uwzględnieniem migracji zagranicznych / pod red. nauk. Krystiana Heffnera ; Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego ; Politechnika Opolska. - Opole : Wy-

daw. Inst. Śląski, 2002. - 236, [1] s. : mapy.

tab. wykr. - Bibliogr. s. 228-236

Zebrane w książce studia i opracowania przedstawiają Opolszczyznę w świetle badań regionalistów z różnych ośrodków naukowych w kraju. Artykuły prezentują konkurencyjność i atrakcyjność regionu opolskiego w świetle integracji Polski z Unią Europejską, potencjał rozwojowy naszego województwa, tempo procesów migracyjnych.

Zagrożenia jakości wód na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 333 spowodowane działalnością rolniczą : (monografia) / Krystyna Dubel [i.in.]. - Opole : Opolskie Centrum Edukacji Ekologicznej, 2003. - 104 s., [5] k. tabl. złoż. : il., mapy, rys., tab. - Bibliogr. przy rozdz.

Badany obszar obejmuje cały powiat strzelecki, południowo-wschodnią część opolskiego i północną krapkowickiego. W pracy scharakteryzowano uwarunkowania przyrodnicze gmin: geologię, warunki klimatyczne, wody, gleby, przedstawiono oddziaływanie rolnictwa na środowisko przyrodnicze oraz zanieczyszczenie rzek: Jemielnicy, Suchej, Małej Panwi, Lublińki, Bziniczki i Olszynki.

Zajac Henryk : Parafia w Ochodzach wczoraj i dziś. - Ochodze : [b.wyd.], 2003. - 95 s., [40] s. tabl. kolor. : il. - Bibliogr. s. 97-99. Zsfg

Ochodze są wsią w gminie Komprachcice. W ubiegłym roku wieś obchodziła uroczystość

300-lecie istnienia kościoła pod wezwaniem
św. Marcina. Proboszcz parafii ks. Henryk Zając,
znawca dziejów tej ziemi, opracował monografię
wioski i parafii.

oprac. Hanna Jamry

1884
1885
1886

1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
2031
2032
2033
2034
2035
2036
2037
2038
2039
2040
2041
2042
2043
2044
2045
2046
2047
2048
2049
2050

2051
2052
2053
2054
2055
2056
2057
2058
2059
2060
2061
2062
2063
2064
2065
2066
2067
2068
2069
2070
2071
2072
2073
2074
2075
2076
2077
2078
2079
2080
2081
2082
2083
2084
2085
2086
2087
2088
2089
2090
2091
2092
2093
2094
2095
2096
2097
2098
2099
2100
2101
2102
2103
2104
2105
2106
2107
2108
2109
2110
2111
2112
2113
2114
2115
2116
2117
2118
2119
2120
2121
2122
2123
2124
2125
2126
2127
2128
2129
2130
2131
2132
2133
2134
2135
2136
2137
2138
2139
2140
2141
2142
2143
2144
2145
2146
2147
2148
2149
2150
2151
2152
2153
2154
2155
2156
2157
2158
2159
2160
2161
2162
2163
2164
2165
2166
2167
2168
2169
2170
2171
2172
2173
2174
2175
2176
2177
2178
2179
2180
2181
2182
2183
2184
2185
2186
2187
2188
2189
2190
2191
2192
2193
2194
2195
2196
2197
2198
2199
2200
2201
2202
2203
2204
2205
2206
2207
2208
2209
2210
2211
2212
2213
2214
2215
2216
2217
2218
2219
2220
2221
2222
2223
2224
2225
2226
2227
2228
2229
2230
2231
2232
2233
2234
2235
2236
2237
2238
2239
2240
2241
2242
2243
2244
2245
2246
2247
2248
2249
2250

2251
2252
2253
2254
2255
2256
2257
2258
2259
2260
2261
2262
2263
2264
2265
2266
2267
2268
2269
2270
2271
2272
2273
2274
2275
2276
2277
2278
2279
2280
2281
2282
2283
2284
2285
2286
2287
2288
2289
2290
2291
2292
2293
2294
2295
2296
2297
2298
2299
2300
2301
2302
2303
2304
2305
2306
2307
2308
2309
2310
2311
2312
2313
2314
2315
2316
2317
2318
2319
2320
2321
2322
2323
2324
2325
2326
2327
2328
2329
2330
2331
2332
2333
2334
2335
2336
2337
2338
2339
2340
2341
2342
2343
2344
2345
2346
2347
2348
2349
2350
2351
2352
2353
2354
2355
2356
2357
2358
2359
2360
2361
2362
2363
2364
2365
2366
2367
2368
2369
2370
2371
2372
2373
2374
2375
2376
2377
2378
2379
2380
2381
2382
2383
2384
2385
2386
2387
2388
2389
2390
2391
2392
2393
2394
2395
2396
2397
2398
2399
2400
2401
2402
2403
2404
2405
2406
2407
2408
2409
2410
2411
2412
2413
2414
2415
2416
2417
2418
2419
2420
2421
2422
2423
2424
2425
2426
2427
2428
2429
2430
2431
2432
2433
2434
2435
2436
2437
2438
2439
2440
2441
2442
2443
2444
2445
2446
2447
2448
2449
2450

KORNEL MAKUSZYŃSKI

W 31 lipca 2003 r. minęła 50. rocznica śmierci pisarza, którego książeczki zna kilka pokoleń polskich dzieci. Urodził się 8 stycznia 1884 roku w Stryju. Studiował polonistykę i romanistykę we Lwowie, oraz romanistykę w Paryżu. Kierował teatrami we Lwowie i Kijowie. Współpracował z redakcjami czasopism kulturalnych m.in. „*Rzeczpospolita*”, „*Warszawianka*” i „*Kurierem Warszawskim*”. Debiutował w 1908 roku tomem wierszy „*Połów gwiazd*”. Jednak sławę przyniosły mu książki dla młodych czytelników. Pierwszą książkę dla dzieci „*Szewc Kopytko i kaczor Kwak*” wydał w 1912 r., pierwszą książką dla młodzieży była opowieść autobiograficzna „*Bezgrzeszne lata*” (1925). Odrębne miejsce w spuściźnie Makuszyńskiego zajmują książki dla młodszych dzieci, wśród nich najbardziej znane historyjki słowno-obrazkowe o przygodach Koziółka Matołka i małpki Fiki Miki, opracowane wspólnie z rysownikiem Marianem Walentynowiczem.

Proponujemy kilka zadań literackich, mających na celu przybliżenie młodym czytelnikom postaci Kornela Makuszyńskiego oraz przypomnienia im jego twórczości.

Zabawa przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży, którym w rozwiązaniu niektórych zadań powinni pomagać dorośli.

Przydatne w zabawie mogą się okazać następujące książki:

1. Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1918-1939 : zarys monograficzny : materiały / Józef Zbigniew Białek. - Warszawa : Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne, 1987. - 472 s.
2. Nowy słownik literatury dla dzieci i młodzieży : pisarze, książki, serie, ilustratorzy, nagrody, przegląd bibliograficzny / red. Krystyna Kuliczowska, Barbara Tylicka. - Warszawa : „Wiedza Powszechna”, 1979. - S. 341-344
3. Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej / red. Barbara Tylicka i Grzegorz Leszczyński. - Wrocław : Zakład. Narodowy im. Ossolińskich. - S. 234-235
4. Współcześni polscy pisarze i badacze literatury : słownik biobibliograficzny / pod red. Jadwigi Czachowskiej i Alicji Szafran. T. 5. - Warszawa : Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne, 1994. - S. 256-257

I. Jakie tytuły noszą książki Kornela Makuszyńskiego, o których pisze sam autor:

*„W jednej książce bardzo smutno
To wam opowiedzieć myślę,
Jak królowna nasza Wanda
W zimnej utonęła Wiśle.”*

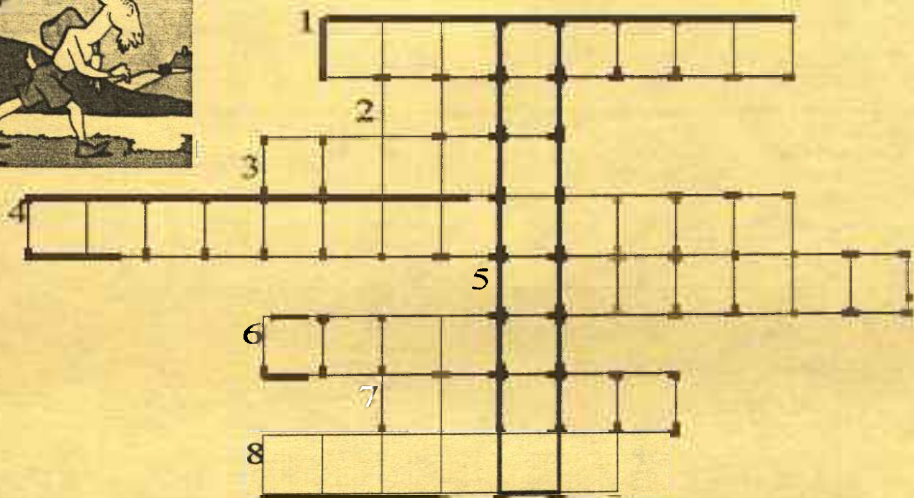
*„Inna znowu kiedyś w święta
O tym ślicznie wam opowie,
Jak do Piasta kołodzieja
dwaj przybyli aniołowie.”*

*„Zanim wszystko to napiszę,
usłyszycie tego roku
Bardzo groźną opowieść
O wawelskim strasznym smoku.”*

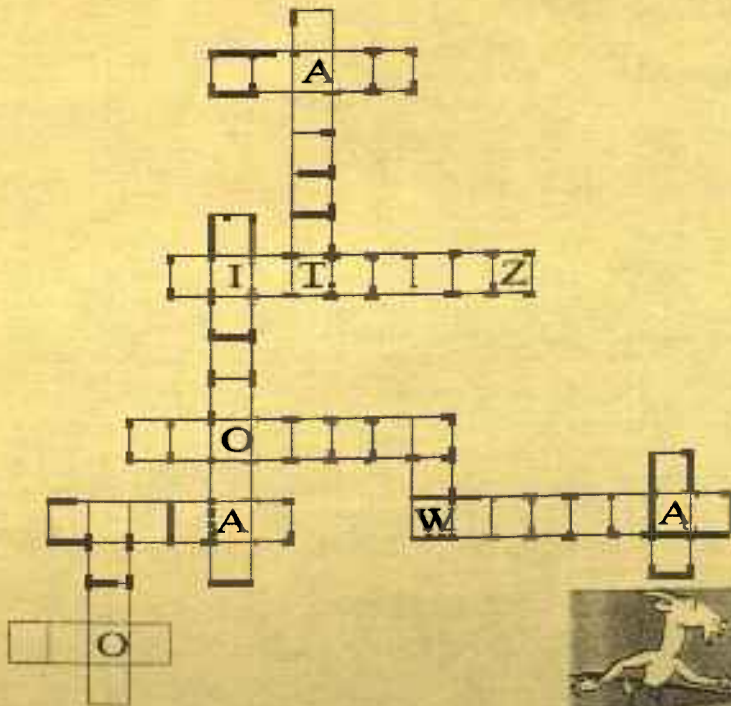
II. W którym roku została ustanowiona nagroda im. Kornela Makuszyńskiego? Wymień nazwiska przynajmniej dwóch autorów, którym przyznano tę nagrodę.

III. Chcesz wiedzieć jakie miasto nadało Kornelowi Makuszyńskiemu honorowe obywatelstwo odpowiedz na pytania:

1. Kto towarzyszył Małpce Fiki Miki w jej podróżach?
2. Imię „szalonej” bohaterki książki Kornela Makuszyńskiego.
3. Imię jednego z braci.
4. Kto ilustrował piękne bajeczki Kornela Makuszyńskiego?
5. Jakiego miasta szukał Koziołek Matołek?
6. O kogo wybuchła awantura w jednej z opowieści Kornela Makuszyńskiego?
7. „..... z mokrą głową”
8. Jeden z tych co ukradli księżyc.

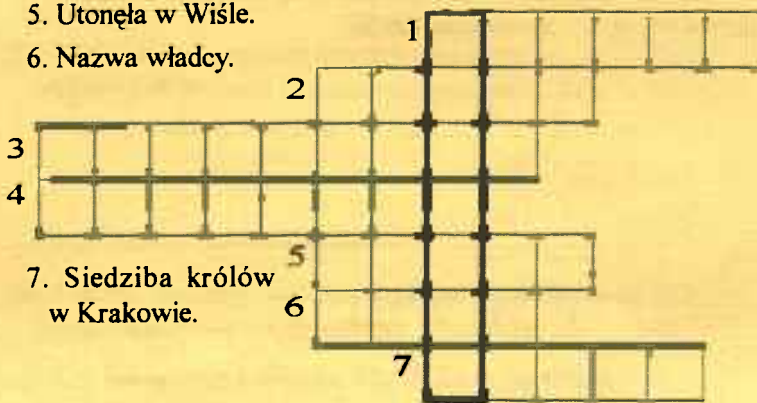
IV. Wymień zwierzęta, które spotkała na swej drodze małpka Fiki-Miki w książeczce „*Awantury i wybryki małej małpki Fiki-Miki*”.
Ich nazwy wpisz w odpowiednie kratki.

V. Wiele książek Kornela Makuszyńskiego zostało przeniesionych na ekran. Podaj ich tytuły oraz rok sfilmowania.

VI. Jakie miasto w Polsce 1 czerwca 2003 r. stało się europejską stolicą bajki? Jego nazwę poznasz rozwiązując krzyżówkę.

1. Legendarny książę gnieźnieński (został pożarty przez myszy).
2. Legendarny protoplasta dynastii Piastów
3. Z miastem tym związane są legendy o „Popielu i Mysiej Wieży”, „O Piaście Kołodzieju”.
4. Legendarna żona Piasta.
5. Utonęła w Wiśle.
6. Nazwa władcy.

7. Siedziba królów w Krakowie.

ODPOWIEDZI:

I. 1. Wanda leży w naszej ziemi, 2. Za króla Piasta Polska wyrasta, 3. O wawelskim smoku, II. 1994, III. 1. Murzynek, 2. Ewa, 3. Jacek, 4. Walentynowicz, 5. Pacanów, 6. Basia, 7. Panna, 8. Placek, IV. wąż, lew, słoń, ptaki, marabut, osioł, nietoperz, krokodyl, bocian, hipopotam, wielbłąd; V. O dwóch takich co ukradli księżyc, Awantura o Basię - 1960, Szalenstwa panny Ewy - 1988, Przyjaciel wesołego diabła - 1987, Szatan z siódmej klasy - 1960; VI. 1. Popiel, 2. Piast, 3. Kruszwica, 4. Rzepicha, 5. Wanda, 6. Król, 7. Wawel

